

verbind

Zwolle

Advies en Faciliteiten
AF

Stadskantoor
Lübeckplein
Postbus 538
8000 AM Zwolle
Telefoon (038) 498 2383
www.zwolle.nl

Monitor Mantelzorg 2023

Opdrachtgever	Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Opdrachtnemer	Afdeling Informatievoorziening
Versie	Definitief
Datum	8 februari 2024

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Aanpak	7
1.3 Representativiteit steekproef	8
1.4 Definities	8
2 Kenmerken van de mantelzorgers en de mantelzorg	9
2.1 Kenmerken van de mantelzorgers	9
2.2 Kenmerken van de hulpbehoevenden	9
2.3 Omvang van de mantelzorg	10
2.4 Invulling van de mantelzorg	11
3 Belasting van mantelzorgers	12
3.1 Ervaren belasting	12
3.2 Invloed op het dagelijks leven	13
3.3 Ondersteuning door omgeving	14
3.4 Waardering door omgeving	15
3.5 Mantelzorg en werk	16
4 Bereik van mantelzorgers	18
4.1 Bekendheid met organisaties	18
4.2 Bekendheid met ondersteuning	18
4.3 Belemmeringen bij vragen om ondersteuning	19
5 Tevredenheid met ondersteuning	21
5.1 Tevredenheid met gemeente Zwolle	21
5.2 Tevredenheid met formele zorg	23
5.3 Meerwaarde app of online platform	23
5.4 Tevredenheid met geboden erkenning en ondersteuning	24
5.5 Effect van ondersteuning	26
5.6 Wensen ten aanzien van ondersteuning	27
6 Respijtzorg of vervangende zorg	29
6.1 Behoefte aan respijtzorg	29
6.2 Gebruik van respijtzorg	30
6.3 Tevredenheid over vervangende zorg	31
6.4 Dagbesteding als vervangende zorg	32
7 Groepen mantelzorgers vergeleken	34
7.1 Ervaren belasting door kwetsbare groepen mantelzorgers	34

Datum 8 februari 2024
Ons kenmerk Mantelzorgmonitor 2023

7.2	Ervaren belasting per leeftijdsgroep	36
	Bijlage I Vragenlijst	38
	Bijlage II Kenmerken mantelzorgers	46
	Bijlage III Kenmerken mantelzorg & hulpbehoevende	47
	Bijlage IV Kwetsbare groepen	49

Samenvatting

In dit rapport staan de uitkomsten van de vierde meting van de Mantelzorgmonitor die in 2023 is gehouden. Waar mogelijk vergelijken we deze uitkomsten met de uitkomsten uit voorgaande jaren (2020, 2018 en 2016).

Het doel van de Mantelzorgmonitor is om inzicht te krijgen in de bekendheid, het gebruik en de resultaten van de diverse vormen van ondersteuning. Met dit inzicht kan de gemeente waar nodig de ondersteuning voor mantelzorgers verbeteren.

Aanpak van het onderzoek

Er is een online vragenlijst uitgezet onder 7.600 leden van het Zwols Burgerpanel. 892 mantelzorgers hebben de vragenlijst nagenoeg volledig ingevuld. Gezien dit grote aantal respondenten, mogen we aannemen dat de uitkomsten een goede indicatie zijn voor wat speelt onder de Zwolse mantelzorgers.

Bekendheid van de ondersteuning

- Ongeveer de helft van deze 892 mantelzorgers kent respectievelijk het Steunpunt Mantelzorg van ZwolleDoet! en de Sociale Wijkteams. Een derde kent de Participatieraad. Bijna twee derde (64%) kent ten minste één van deze drie organisaties en 24% kent ze alle drie. Vergeleken met 2020 en 2018 is de bekendheid van het Steunpunt en de Sociale Wijkteams iets afgenomen.
- Bijna twee derde van de mantelzorgers weet van het bestaan van mantelzorgondersteuning en ruim de helft weet hoe en waar de ondersteuning geregeld kan worden.
- Een deel van de mantelzorgers ervaart drempels bij het vragen om hulp. Zo denkt bijna de helft (48%) dat de hulpbehoevende niet door een ander verzorgd wil worden en geeft een derde (33%) de zorg liever niet uit handen. In vergelijking met voorgaande jaren valt het op dat de meeste belemmeringen door een groter aandeel mantelzorgers worden herkend.

Tevredenheid met de ondersteuning en de samenwerking met de formele zorg

- Ongeveer een kwart van de mantelzorgers (24-28%) vindt dat de gemeente Zwolle genoeg aandacht besteedt, waardering toont of ondersteuningsmogelijkheden biedt. Er is in 2023 iets minder tevredenheid hierover dan in 2020 en ongeveer evenveel tevredenheid als in 2018.
- De 573 mantelzorgers die ten minste één van de drie ondersteunende organisaties kennen (Steunpunt, Sociale Wijkteams en/of Participatieraad) zijn positiever over de ondersteuning die de gemeente Zwolle aanbiedt, dan de mantelzorgers die niet bekend zijn met deze organisaties.
- De helft van de mantelzorgers (50%) voelt zich gehoord en gezien door de formele zorg. Minder dan de helft (39-43%) vindt dat er voldoende waardering en afstemming is, vindt het prettig als de formele zorg het af en toe overneemt en maakt afspraken met de formele zorg over wie wat doet. Hierin is nauwelijks iets veranderd ten opzichte van 2020 en 2018.

Ervaren effect van de ondersteuning

- Het merendeel van de mantelzorgers (69%) vindt dat de ondersteuning en erkenning geen invloed hebben op de mate waarin zij zich belast voelen. 15 ervaart een positief effect en voelt zich minder belast door de ondersteuning en erkenning. We zien vergelijkbare percentages bij de selecte groep mantelzorgers die bekend is met de ondersteunende organisaties.
- Vergeleken met voorgaande jaren is er nauwelijks iets veranderd in de invloed die de ondersteuning en erkenning hebben op de ervaren belasting.

Ervaren belasting door de mantelzorg

- Het grootste deel van deze mantelzorgers voelt zich niet tot enigszins belast (70%). Twaalf procent voelt zich zwaar belast tot overbelast. Deze percentages zijn vergelijkbaar met die in voorgaande jaren.
- Driekwart vindt de mantelzorg goed te combineren met het gezin / de familie (75%) en twee derde vindt de mantelzorg goed te combineren met het werk (66%).
- Bijna de helft vindt dat ze in gedachten teveel bezig zijn met de mantelzorg (48%) en eveneens bijna de helft vindt dat ze beperkt worden in hun doen en laten (43%). Ruim een derde vindt dat de zorg teveel op hun schouders neer komt (36%) en eveneens ruim een derde vindt dat ze te weinig tijd overhouden voor zichzelf (35%). Vergeleken met 2020 en 2018 lijkt de invloed van de mantelzorg op het dagelijks leven iets te zijn toegenomen.
- Het merendeel van de mantelzorgers wordt door iemand uit de naaste omgeving ondersteund. Meestal is het de partner of zijn het broers, zussen of professionals. En bijna twee derde (64%) voelt zich voldoende gewaardeerd door de omgeving. Een kwart van de mantelzorgers (24%) zegt door niemand te worden ondersteund en dit is een groter aandeel dan in de voorgaande jaren.
- Van de mantelzorgers die werken, zegt 57 procent dat zijn of haar werkgever of leidinggevende op de hoogte is van de mantelzorg. Dit aandeel stijgt elk jaar; werkgevers lijken steeds vaker op de hoogte te zijn van de mantelzorgtaken. Ook zegt een steeds groter aandeel mantelzorgers dat hun werkgever bereid is om mee te denken over hoe werk en mantelzorg kunnen worden gecombineerd.

Gebruik van vervangende zorg en dagbesteding

- Net als in voorgaande jaren zegt een minderheid van de mantelzorgers, namelijk 15 procent, behoefte te hebben aan vervangende zorg. Bijna een vijfde van de mantelzorgers (18%) heeft afgelopen jaren weleens gebruik gemaakt van vervangende zorg. Dit is iets meer dan in 2020 (13%).
- Ruim één op de vijf mantelzorgers (22%) heeft zich weleens verdiept in dagbesteding als vervangende zorg, maar heeft er (nog) geen gebruik van gemaakt. Bij 18 procent van de mantelzorgers heeft de hulpbehoevende al wel eens gebruik gemaakt van dagbesteding.
- De voornaamste redenen om geen gebruik te maken van vervangende zorg en dagbesteding zijn dat mantelzorgers hier geen behoefte aan hebben en dat de hulpbehoevende dit niet wil.

- Het merendeel van de 163 mantelzorgers die gebruik hebben gemaakt van vervangende zorg zijn hier tevreden over. Dit geldt zowel voor de vervangende zorg in eigen huis (78%) als de vervangende zorg buitenshuis (75%).

Kwetsbare groepen mantelzorgers & leeftijdsgroepen vergeleken

- Bijna driekwart van de mantelzorgers die de vragenlijst hebben ingevuld (72%), is waarschijnlijk kwetsbaarder omdat ze intensief mantelzorg verlenen, ook werken, mantelzorg verlenen aan een hulpbehoevende met psychische klachten en/of zelf een matige of slechte gezondheid hebben.
- Met name de mantelzorgers die intensief mantelzorg verlenen (20 uur per week of meer) en de mantelzorgers met een matige of slechte gezondheid, ervaren meer belasting dan gemiddeld.
- De mantelzorgers die 21 uur per week of meer werken ervaren juist ongeveer evenveel belasting als de totale groep.
- Als we de leeftijdsgroepen vergelijken zien we dat jongere mantelzorgers meer belasting ervaren door de mantelzorg dan oudere mantelzorgers.

1 Inleiding

Dit rapport doet verslag van de resultaten van de vierde meting van de Mantelzorgmonitor. In 2016 is de eerste meting uitgevoerd, waarna deze in 2018, 2020 en 2023 is herhaald.

Met de monitor wordt het bereik van de maatregelen die de gemeente Zwolle neemt om mantelzorgers te ondersteunen in kaart gebracht. Daarnaast worden de ervaringen en behoeften onder mantelzorgers gepeild.

1.1 Aanleiding

In 2022 was 13 procent van de 16-plussers in Nederland mantelzorger. Zij verleenden (onbetaalde) zorg aan een familielid of een bekende die voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is en ze deden dat al minimaal 3 maanden lang óf minimaal 8 uur per week¹. Ervan uitgaande dat dit percentage ook voor Zwolle geldt, telt de gemeente Zwolle circa 14 duizend mantelzorgers².

De gemeente Zwolle zet diverse vormen van mantelzorgondersteuning in, zoals emotionele steun, lotgenotencontact, informatie en advies en hulp bij regeltaken. Met deze ondersteuning wil de gemeente Zwolle waardering geven aan mantelzorgers en hen steunen bij het uitvoeren van hun mantelzorgtaken.

Met de Mantelzorgmonitor wil de gemeente Zwolle inzicht krijgen in hoeverre de diverse vormen van ondersteuning worden herkend en gebruikt door mantelzorg en leiden tot de gewenste resultaten. Dit inzicht geeft de gemeente de mogelijkheid om de ondersteuning waar nodig te verbeteren.

1.2 Aanpak

In november 2023 is een online vragenlijst (zie bijlage I) uitgezet onder circa 7.600 leden van het Zwols Burgerpanel. In totaal reageerden 2.204 mensen (29%), waarvan er 1.123 (51%) aangaven mantelzorg te verlenen of te hebben verleend. In totaal hebben 892 mantelzorgers de vragenlijst grotendeels of helemaal ingevuld (zie tabel 1). Hun antwoorden zijn meegenomen in de analyse.

Tabel 1 Steekproef en respons Mantelzorgmonitor 2016, 2018, 2020 en 2023

Jaar	Aangeschreven	Gereageerd		Verleent of verleende mantelzorg		
		aantal	%	aantal	%	Waarvan vragenlijst volledig ingevuld
2016	5.000	1.799	36%	720	40%	720
2018	5.000	1.808	36%	744	41%	655
2020	7.000	2.618	37%	1.083	41%	886
2023	7.600	2.204	29%	1.123	51%	892

¹ CBS (2023) Mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg ([artikel](#))

² Op 1 januari 2023 telde de gemeente Zwolle 103.278 inwoners in de leeftijd 15 jaar en ouder (bron: CBS/BPR).

Datum 8 februari 2024
Ons kenmerk Mantelzorgmonitor 2023

De vragenlijst die is gebruikt, is nagenoeg hetzelfde als de vragenlijsten die in 2020, 2018 en 2016 zijn uitgezet. Zo kunnen de resultaten van de meting in 2023 worden vergeleken met voorgaande metingen.

1.3 Representativiteit steekproef

De precieze omvang en samenstelling van de groep mantelzorgers in de gemeente Zwolle is niet bekend. Daardoor is niet vast te stellen in hoeverre de mensen die de vragenlijst hebben ingevuld, representatief zijn voor de totale groep.

Gezien het grote aantal mensen dat de vragenlijst heeft ingevuld, is wel de verwachting dat de uitkomsten een goede indicatie zijn voor wat speelt onder mantelzorgers.

Ook zien we dat de achtergrondkenmerken van de mantelzorgers die in 2023 hebben deelgenomen aan het vragenlijstonderzoek, redelijk vergelijkbaar zijn met degenen die in 2020, 2018 en 2016 deelnamen (zie paragraaf 2.1). Dit maakt dat we de uitkomsten van de vier metingen goed met elkaar kunnen vergelijken en uitspraken kunnen doen over ontwikkelingen.

1.4 Definitie van mantelzorg

In dit onderzoek is de term mantelzorg als volgt gedefinieerd:

Mantelzorg is onbetaalde en vaak langdurige zorg die iemand geeft aan naasten, bijvoorbeeld aan een partner, ouder of kind. Maar ook de zorg voor een buurman, vriend of kennis valt hieronder. Er is sprake van een persoonlijke band tussen de mantelzorger en de hulpbehoevende. Het is niet leeftijdsgebonden; jong en oud kunnen mantelzorg verlenen. Mantelzorg wordt vaak ervaren als een morele verplichting en wordt daardoor niet door iedereen als vanzelfsprekend en vrijwillig beschouwd. Mantelzorgers zijn geen vrijwilligers.

2 Kenmerken van de mantelzorgers en de mantelzorg

In dit hoofdstuk schetsen we de kenmerken van de 892 mantelzorgers die aan dit vragenlijstonderzoek hebben meegewerkt. Ook komen de kenmerken van de ontvangers van de mantelzorg (hulpbehoevenden genoemd), de omvang van de mantelzorg en de invulling van de mantelzorg aan bod.

2.1 Kenmerken van de mantelzorgers

In tabel 2 staan enkele persoonskenmerken van de mantelzorgers die in 2023 de vragenlijst hebben ingevuld. Een volledig overzicht van de kenmerken van deze 892 mantelzorgers is te vinden in Bijlage II.

Iets meer dan de helft van deze mantelzorgers is vrouw, bijna de helft is 65-plusser en slechts 2 procent is 34 jaar of jonger. Bijna de helft werkt 21 uur per week of meer in een betaalde baan.

Iets meer dan een vijfde woont alleen, één op de acht heeft een matige tot slechte gezondheid en twee derde verleent op dit moment mantelzorg. De overige één derde deed dit in de afgelopen 5 jaar. Bijna driekwart van deze mantelzorgers verleent mantelzorg aan één persoon.

In 2023 is de vragenlijst vaker ingevuld door mantelzorgers die 65 jaar of ouder zijn, dan in voorgaande jaren. Op de overige kenmerken zien we nauwelijks verschillen met voorgaande jaren.

Tabel 2 Kenmerken van de mantelzorgers die de vragenlijst invulden

Kenmerk mantelzorger	2023 (N=892)	2020 (N=886)	2018 (N=655)	2016 (N=720)
Vrouw	55%	60%	55%	60%
65 jaar of ouder	42%	30%	32%	30%
34 jaar of jonger	2%	3%	5%	4%
Betaald werk 21 uur per week of meer	49%	48%	50%	49%
Alleenwonend	22%	20%	21%	17%
Matige tot slechte gezondheid	12%	11%	9%	11%
Verleent momenteel mantelzorg	66%	70%	61%	63%
Verleent aan één persoon mantelzorg	73%	71%	70%	69%

2.2 Kenmerken van de hulpbehoevenden

In tabel 3 zijn enkele kenmerken van de hulpbehoevenden die door de mantelzorgers worden of werden geholpen, op een rij gezet. In bijlage II is een volledig overzicht van de kenmerken van de hulpbehoevenden te vinden.

In 2023 is de hulpbehoevende in bijna de helft van de gevallen een ouder of grootouder en in een kwart van de gevallen de partner. Bijna een derde van de mantelzorgers verleent mantelzorg aan een hulpbehoevende buiten Zwolle.

Bijna de helft van de hulpbehoevenden aan wie mantelzorg wordt verleend, heeft (onder andere) ouderdomsgebreken. Ook hebben de hulpbehoevenden vaak een chronische ziekte (42%) en/of een lichamelijke beperking (36%). 15 procent van de mantelzorgers helpt iemand met psychiatrische of psychische aandoeningen.

Omdat in voorgaande jaren op een andere manier de gezondheidsproblemen van de hulpbehoevende zijn uitgevraagd, kan dit kenmerk niet worden vergeleken. Een uitzondering is het aandeel mantelzorgers dat iemand met psychiatrische of psychische problematiek helpt. We zien daarin en in de overige kenmerken nauwelijks veranderingen in de loop der jaren.

Tabel 3 Kenmerken van de hulpbehoevenden

Kenmerk hulpbehoevende	2023 (N=892)	2020 (N=886)	2018 (N=655)	2016 (N=720)
Hulpbehoevende is ouder of grootouder	47%	51%	48%	47%
Hulpbehoevende is partner	25%	21%	21%	*
Hulpbehoevende woont <i>niet</i> in Zwolle	30%	31%	32%	*
Hulpbehoevende heeft (onder andere)				
...ouderdomsgebreken	49%	*	*	*
...een chronische ziekte	42%	*	*	*
...een lichamelijke beperking	36%	*	*	*
...een psychiatrische of chronisch-psychische aandoening	15%	18%	18%	17%

*Dit gegeven is niet of op een andere manier uitgevraagd waardoor vergelijken niet goed mogelijk is

2.3 Omvang van de mantelzorg

In tabel 4 zijn enkele kenmerken van de omvang van de mantelzorg weergegeven. Een volledig overzicht van de omvang van de mantelzorg is te vinden in Bijlage II.

Van de mantelzorgers die in 2023 de vragenlijst hebben ingevuld, verleent bijna twee derde 8 uur per week of minder mantelzorg en bijna een vijfde verleent 20 uur per week of meer mantelzorg (zie tabel 4). Meer dan de helft verleent 3 jaar of langer mantelzorg. Ruim een derde verleent én langdurig (langer dan drie maanden) én intensief (meer dan acht uur per week) mantelzorg. Een kwart van de mantelzorgers geeft aan dat ze door niemand worden ondersteund bij het verlenen van mantelzorg.

Vergeleken met voorgaande jaren, zien we nauwelijks verschillen wat betreft de omvang van de mantelzorg.

Tabel 4 Omvang van de mantelzorg

Omvang mantelzorg	2023 (N=892)	2020 (N=886)	2018 (N=655)	2016 (N=720)
Verleent 8 uur per week of minder mantelzorg	61%	62%	61%	62%
Verleent 20 uur per week of meer mantelzorg	18%	17%	18%	20%
Verleent 3 jaar of langer mantelzorg	59%	61%	57%	52%
Verleent langdurig (3 maanden of langer) én intensief (meer dan 8 uur per week) mantelzorg	37%	36%	34%	35%
Mantelzorger wordt door niemand ondersteund	24%	21%	20%	20%

2.4

Invulling van de mantelzorg

De mantelzorg bestaat vaak uit meerdere vormen van ondersteuning. De mantelzorgers die in 2023 de vragenlijst hebben ingevuld, bieden meestal emotionele ondersteuning (75%) en zijn vaak aanwezig bij gesprekken met zorgverleners (71%). Ook het regelen van dingen (zoals de administratie), huishoudelijke hulp en vervoer en begeleiding behoren vaak tot de werkzaamheden van de mantelzorger (zie tabel 5).

We zien dat het aandeel mantelzorgers dat dingen regelt en voor vervoer en/of begeleiding zorgt, groter is geworden in de afgelopen jaren.

Tabel 5 Mantelzorgtaken

Mantelzorgtaken	2023 (N=892)	2020 (N=886)	2018 (N=655)	2016 (N=720)
Emotionele ondersteuning	75%	74%	74%	73%
Aanwezig zijn bij gesprekken met zorgverleners	71%	71%	72%	71%
Dingen regelen	67%	67%	61%	62%
Huishoudelijke hulp	59%	61%	57%	58%
Vervoer en/of begeleiding	63%	59%	57%	56%

3 Belasting van mantelzorgers

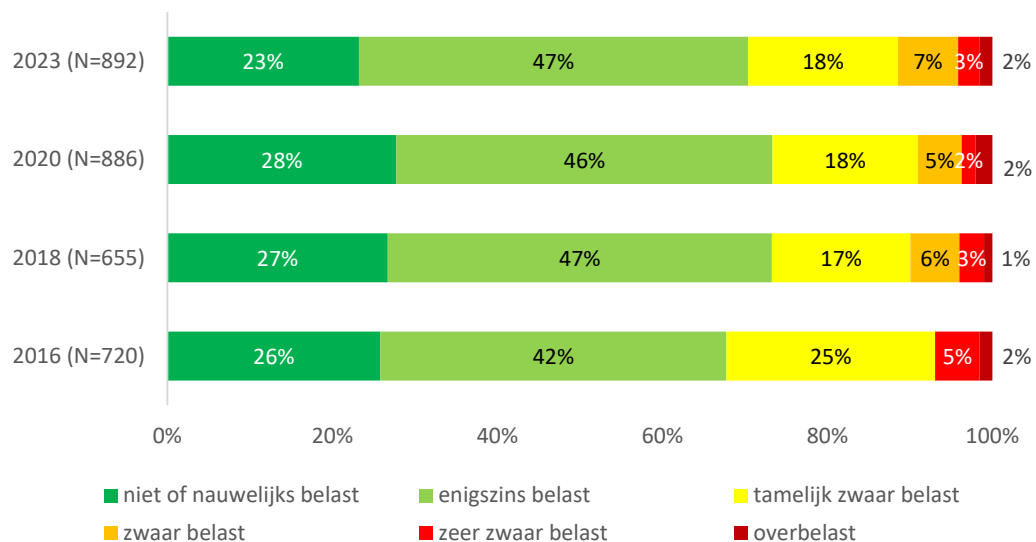
In dit hoofdstuk gaan we in op de mate waarin mantelzorgers zich belast voelen, de ondersteuning en waardering die zij krijgen vanuit hun omgeving en we gaan in op de combinatie mantelzorg en werk.

3.1 Ervaren belasting

Het grootste deel van deze mantelzorgers voelt zich niet, nauwelijks of enigszins belast (70%). 18 procent voelt zich tamelijk zwaar belast en 12 procent voelt zich zwaar belast, zeer zwaar belast of overbelast (zie figuur 1).

We zien dat de mate waarin de mantelzorgers zich belast voelen, nauwelijks is veranderd in de afgelopen jaren.

Figuur 1 Ervaren belasting door mantelzorgers

We hebben de mantelzorgers ook gevraagd wat hun zou helpen om de mantelzorg langer vol te houden. Ongeveer 380 mantelzorgers hebben een inhoudelijk antwoord gegeven. Veel mantelzorgers geven aan dat ze extra zorg of ondersteuning willen voor de hulpbehoevende.

Ook geven veel mantelzorgers aan dat ze behoefte hebben aan een back up, iemand of een instantie op wie ze een beroep kunnen doen in geval van nood of ziekte. Of als ze behoefte hebben aan een adempauze, vrije dag of vakantie.

Een aantal geeft aan dat ze een vast aanspreekpunt zouden willen hebben bij wie ze terecht kunnen voor een luisterend oor, advies en praktische hulp.

Daarnaast noemen veel mantelzorgers dat ze wat meer erkenning, begrip, waardering willen. Soms gaat het om erkenning vanuit de naaste omgeving. Anderen willen meer erkenning en willen meer serieus genomen worden door de formele zorgverleners. Weer anderen hebben behoefte aan financiële erkenning, bijvoorbeeld ook omdat ze vanwege de mantelzorgtaken minder betaald werk kunnen verrichten. Ook noemen meerdere mantelzorgers dat ze meer medewerking van hun werkgever zouden willen.

- *“Meer perspectief dat zorg door professionals wordt overgenomen, wat gezien de huidige arbeids- en budgetkrapte niet haalbaar lijkt. Als alleenstaand zelfstandig ondernemer die richting 60 jaar gaat, maak ik me veel zorgen over de toekomst.”*
- *“Minder bureaucratie en onduidelijke regels bij verschillende instanties waar je mee te maken krijgt om zaken te regelen (financieel, wonen en werk) voor degene aan wie mantelzorg wordt verleend. Laat 1 persoon de regie hierop voeren.”*
- *“Een backup voor onverwachte gebeurtenissen, zoals een begrafenis of bijeenkomst.”*
- *“Vervangende ondersteuning voor de te verzorgen persoon, op het moment dat ik niet beschikbaar ben wegens vakantie met mijn gezin.”*
- *“Meer betaald vrij van mijn werkgever, maar dat zit er niet in (heb ik geprobeerd)”.*
- *“Een contactpersoon bij wie je voor al je vragen terecht kunt”.*
- *“Gezien en gehoord worden, maar ook dat iemand anders dat soms een stukje kan overnemen”.*
- *“Informatie krijgen over alle mogelijkheden voor ondersteuning voor mantelzorgers die er zijn”.*

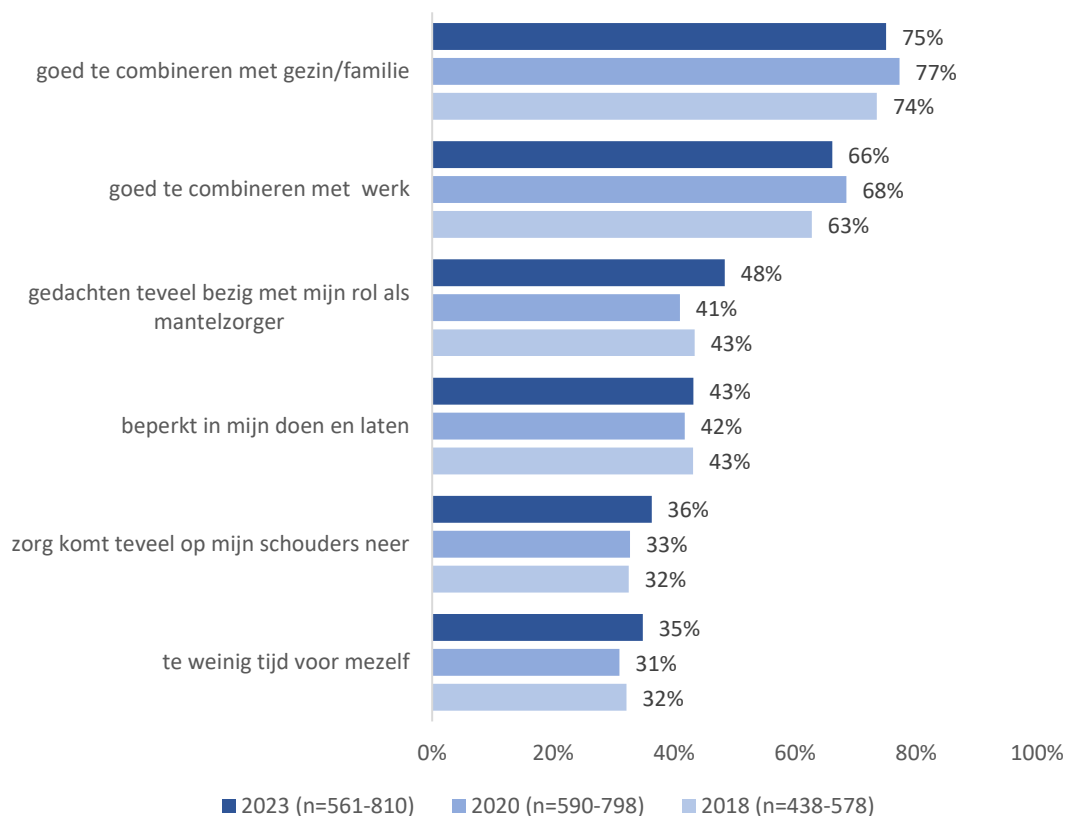
3.2 Invloed op het dagelijks leven

Met zes stellingen is de mate waarin de mantelzorg van invloed is op het dagelijks leven, uitgevraagd. In figuur 2 is het percentage mantelzorgers dat het voornamelijk eens is met de stelling weergegeven.

Driekwart vindt de mantelzorg goed te combineren met het gezin / de familie en twee derde vindt de mantelzorg goed te combineren met het werk. Op de overige aspecten heeft de mantelzorg meer invloed. Zo vindt bijna de helft dat ze in gedachten teveel bezig zijn met de mantelzorg en vindt eveneens bijna de helft dat ze beperkt worden in hun doen en laten. Ruim een derde vindt dat de zorg teveel op hun schouders neer komt en eveneens ruim een derde vindt dat ze te weinig tijd overhouden voor zichzelf.

Vergeleken met 2020 en 2018 lijkt de invloed van de mantelzorg op het dagelijks leven iets te zijn toegenomen. Dit geldt vooral voor de mentale belasting: het aandeel mantelzorgers dat vindt dat ze teveel met hun gedachten bij de mantelzorg zijn, is met 48% groter dan voorgaande jaren (41% respectievelijk 43%).

Figuur 2 Invloed van de mantelzorg op het dagelijks leven

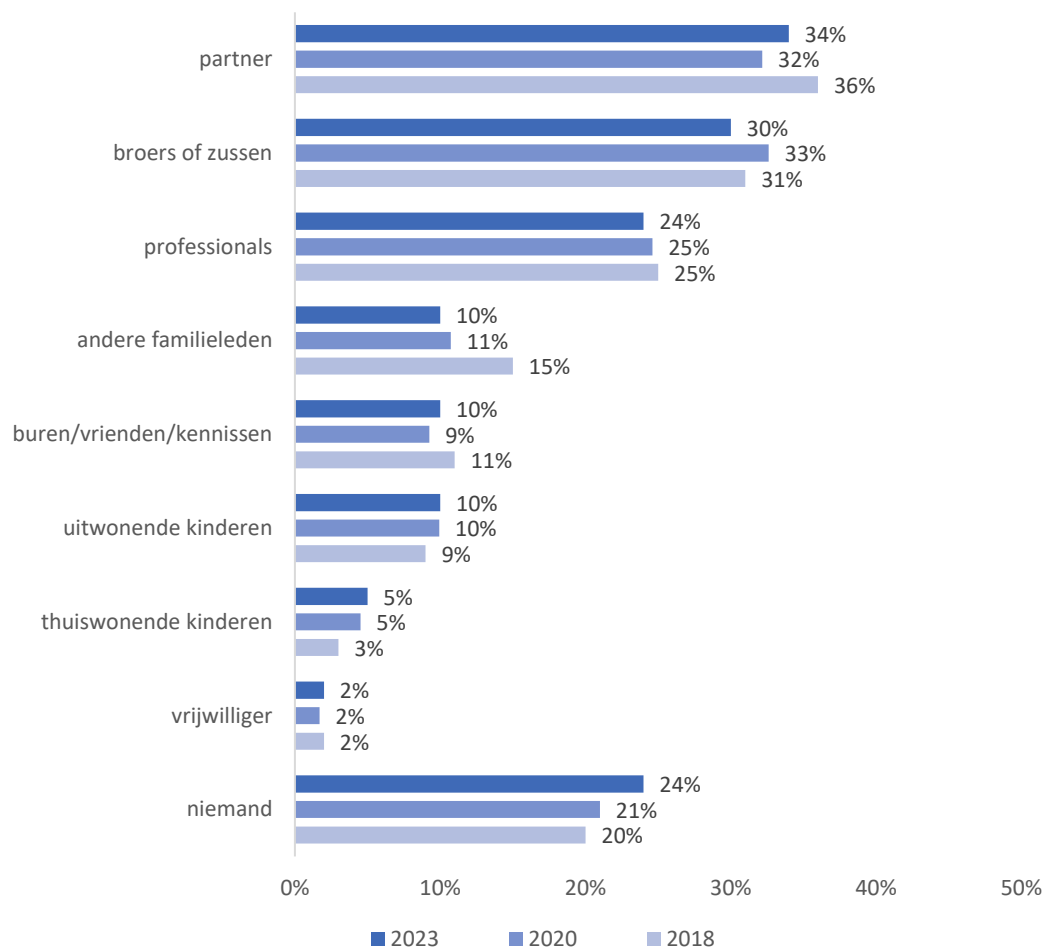

3.3 Ondersteuning door omgeving

In de vragenlijst is gevraagd in hoeverre men bij het uitvoeren van de mantelzorgtaken ondersteuning krijgt van anderen. Het merendeel van de mantelzorgers wordt door anderen ondersteund. Meestal is het de partner, zijn het broers of zussen of professionals (zie figuur 3).

Een kwart van de mantelzorgers zegt in 2023 geen ondersteuning van anderen te ontvangen. Dit aandeel ligt iets hoger dan in 2018 en 2020. Verder zien we dat andere familieleden in 2023 en 2020 een wat minder grote rol spelen in de ondersteuning dan in 2018.

Figuur 3 Ondersteuning van anderen bij mantelzorg

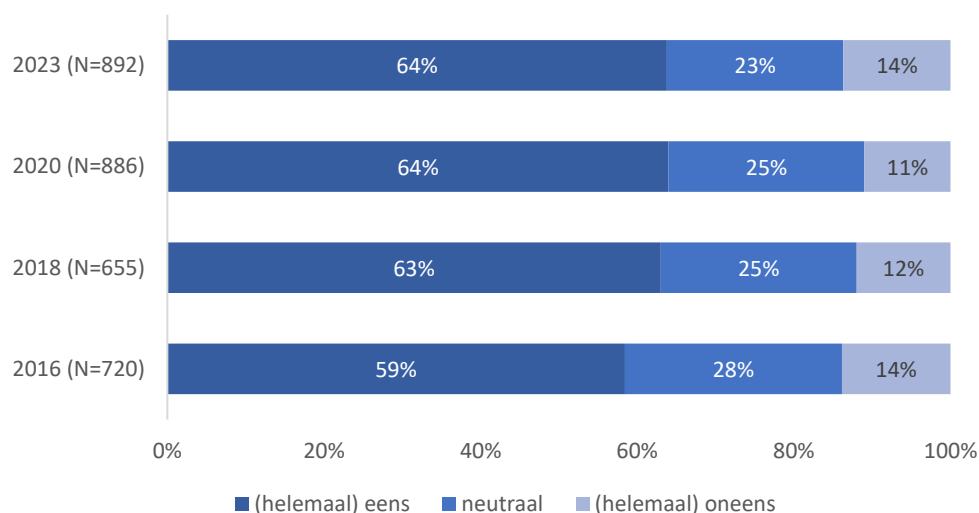
3.4

Waardering door omgeving

De mantelzorgers zijn gevraagd in hoeverre de naaste omgeving (familie en vrienden) voldoende waardering toont. Het merendeel, namelijk 64 procent, ervaart voldoende waardering. 14 procent vindt dat de omgeving onvoldoende waardering toont (zie figuur 4).

Deze percentages zijn vergelijkbaar met 2020 en 2018. Vergeleken met 2016 wordt er iets meer waardering vanuit de omgeving ervaren.

Figuur 4 Mantelzorger ervaart voldoende waardering vanuit de naaste omgeving

3.5

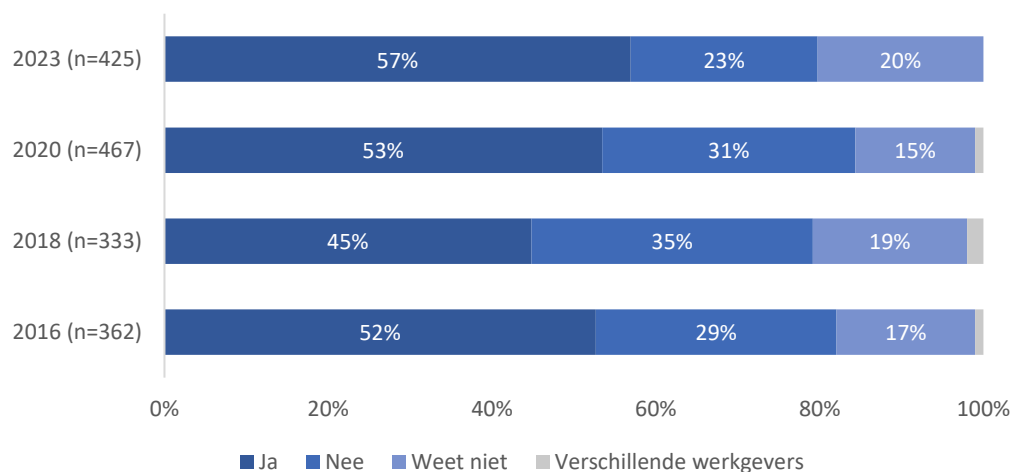
Mantelzorg en werk

Van deze mantelzorgers die de vragenlijst hebben ingevuld, heeft 55 procent betaald werk. Een kwart van hen werkt 35 uur per week of meer en bijna een kwart werkt 21-34 uur per week.

Van de mantelzorgers die werken (zzp'ers en ondernemers buiten beschouwing gelaten), zegt 57 procent dat zijn of haar werkgever of leidinggevende op de hoogte is van de mantelzorg (zie figuur 5). Bij 23 procent is de werkgever of leidinggevende niet op de hoogte van de mantelzorg en 10 procent weet dit niet.

Het aandeel mantelzorgers bij wie de werkgever of leidinggevende op de hoogte is, is in 2023 groter dan in voorgaande jaren.

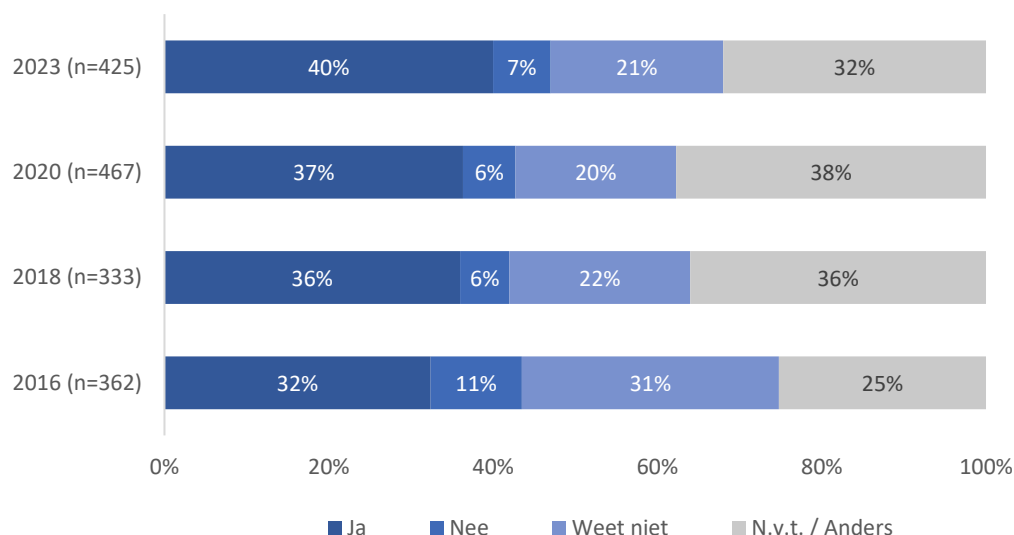
Figuur 5 Werkgever / leidinggevende op de hoogte van de mantelzorg

In figuur 6 zien we dat bij 40 procent van de werkende mantelzorgers de werkgever of leidinggevende bereid is om mee te denken over het combineren van werk en mantelzorg. Zeven procent zegt dat zijn of haar leidinggevende of werkgever *niet* bereid is om mee te denken. Verder zegt een groot deel van de mantelzorgers het niet te weten of dat dit niet van toepassing is.

De ervaren bereidheid van werkgevers of leidinggevenden om mee te denken, lijkt iets te zijn toegenomen in de afgelopen jaren.

Figuur 6 Bereidheid Werkgever / leidinggevende om mee te denken over combineren werk en mantelzorg

Verder is aan de mantelzorgers gevraagd in hoeverre het verlenen van mantelzorg meespeelt bij de afwegingen om te werken en het aantal uren. In 2023 zegt 21 procent van deze mantelzorgers (189) dat de mantelzorg een rol heeft gespeeld bij deze afweging. Dit is een groter aandeel dan de 16 procent die in 2020 aangaf dat de mantelzorg meespeelde bij de afweging hoeveel uren te werken.

Van deze 189 mantelzorgers bij wie de mantelzorg een rol speelde in de afweging van het aantal uren werk, geeft een kwart (27%) aan dat het werk niet meer te combineren was met de mantelzorgtaken. Eveneens een kwart zegt dat de zorgvrager het prettig vindt dat de mantelzorger meer thuis is (27%). Bij een klein deel van deze mantelzorgers (24%) heeft het gebruik kunnen maken van (vervroegd) pensioen meegespeeld.

4 Bereik van mantelzorgers

Een deel van de inspanningen die de gemeente en andere organisaties verrichten, zijn erop gericht om mantelzorgers te vinden. Immers, om mantelzorgers te kunnen ondersteunen moet je hen weten te bereiken. Ook is het van belang dat mantelzorgers bekend zijn met de mogelijkheden voor ondersteuning. In dit hoofdstuk gaan we in op de mate van bekendheid met de mogelijkheden voor ondersteuning onder de mantelzorgers en het gebruik van de ondersteuning.

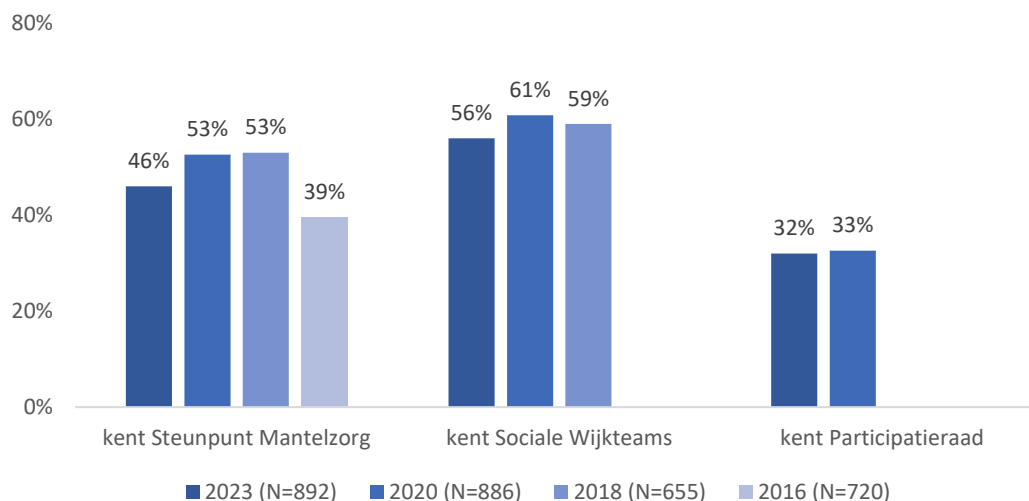
4.1 Bekendheid met organisaties

Mantelzorgers kunnen in Zwolle onder andere terecht bij het Steunpunt Mantelzorg van ZwolleDoet!, de Sociale Wijkteams en de Participatieraad. In figuur 7 is te zien dat in 2023 iets meer dan de helft van deze mantelzorgers de Sociale Wijkteams kennen. Iets meer dan de helft kent het Steunpunt Mantelzorg. De Participatieraad is bij één op de drie bekend.

Van deze 892 mantelzorgers kent 64% ten minste één van de drie organisaties en 24% kent alle drie de organisaties.

Vergeleken met 2020 en 2018, zijn het Steunpunt Mantelzorg en de Sociale Wijkteams iets minder bekend onder de mantelzorgers.

Figuur 7 Bekendheid met organisaties die ondersteuning bieden³

4.2 Bekendheid met ondersteuning

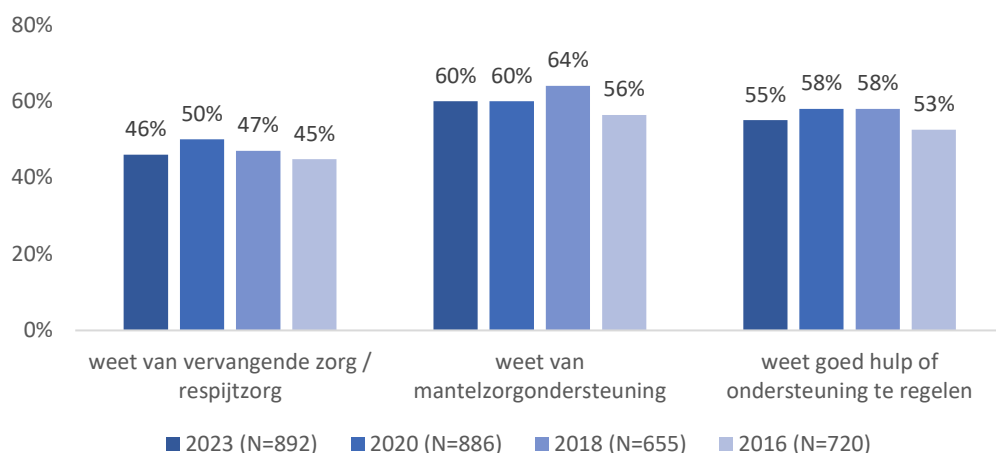
De mantelzorgers hebben met drie stellingen aangegeven in hoeverre zij bekend zijn met de mogelijkheden van ondersteuning. Hieronder valt bijvoorbeeld het bieden van een luisterend oor, het wegwijs maken en helpen bij regeltaken rondom zorg, bijeenkomsten en trainingen, lotgenotencontacten en emotionele ondersteuning. Dit wordt niet alleen aangeboden door een organisatie als het Steunpunt, maar ook door zorgverzekeraars.

³ Sinds 2018 wordt bij deze vraag ook ZwolleDoet! genoemd. In 2016 werd enkel naar het Steunpunt Mantelzorg gevraagd. Sinds 2020 wordt gevraagd naar de bekendheid met de Participatieraad, de opvolger van de mantelzorgadviesraad. Sinds 2018 wordt gevraagd naar de bekendheid met de Sociale Wijkteams.

In figuur 8 is te zien dat iets minder dan de helft weet van de mogelijkheid voor vervangende zorg. Bijna twee derde weet van het bestaan van de mantelzorgondersteuning en ruim de helft weet hoe en waar de ondersteuning geregeld kan worden.

Vergeleken met de voorgaande jaren zien we hierin geen grote verschillen.

Figuur 8 Bekendheid met soorten ondersteuning

In paragraaf 4.1 bleek dat een deel van de mantelzorgers de ondersteunende organisaties niet kent. De 573 mantelzorgers die ten minste één van de drie organisaties (Steunpunt, Sociale Wijkteams of Participatieraad) kennen, blijken ook vaker op de hoogte te zijn van het aanbod van ondersteuning. Twee derde (65%) van hen kan hulp of ondersteuning regelen, 58% is bekend met vervangende zorg en 74% is bekend met mantelzorgondersteuning.

4.3 Belemmeringen bij vragen om ondersteuning

Ook als mantelzorgers weten dat er ondersteuning is en weten hoe deze kan worden aangevraagd, is het vragen om ondersteuning niet altijd eenvoudig. Men ervaart dikwijls drempels om hulp te vragen. Dit wordt ook wel vraagverlegenheid genoemd.

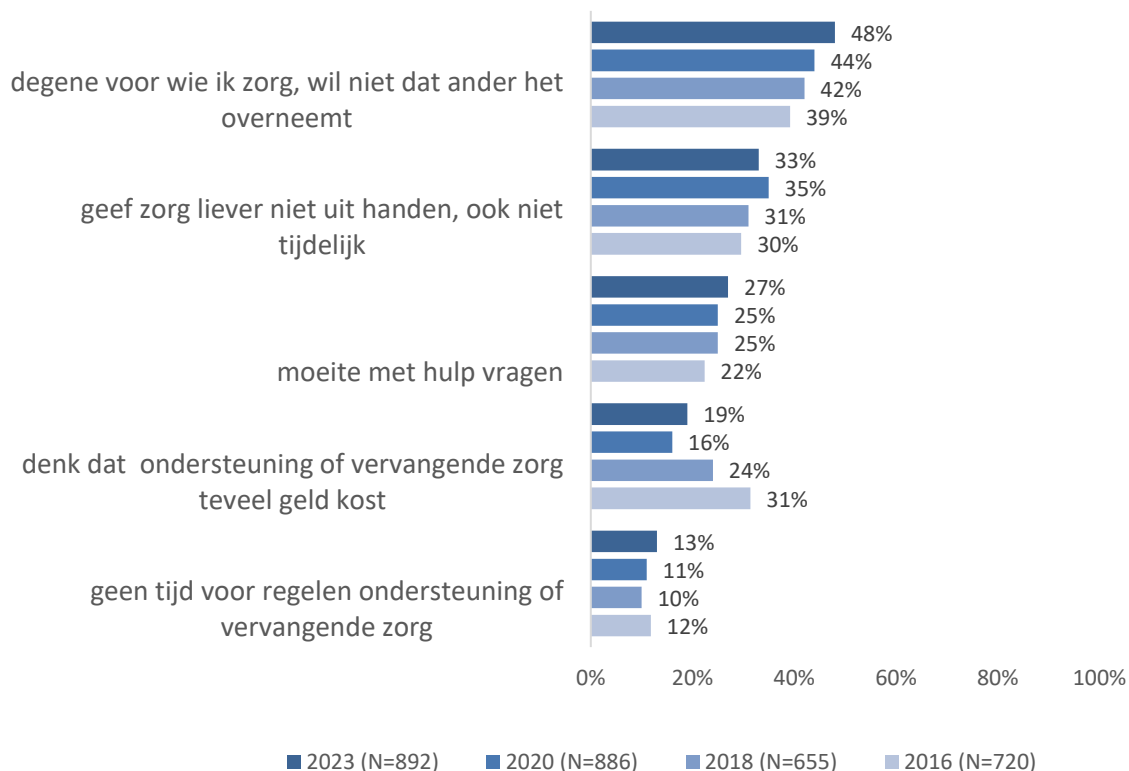
Om te weten in hoeverre mantelzorgers in Zwolle belemmeringen ervaren bij het vragen om ondersteuning, zijn in de vragenlijst vijf belemmeringen voorgelegd met de vraag in hoeverre deze van toepassing zijn.

In figuur 9 is te zien dat de meest voorkomende belemmering is dat de hulpbehoevende niet wil dat een ander de zorg overneemt: bijna de helft van de mantelzorgers herkent dit. Eén derde van de mantelzorgers geeft de zorg liever niet uit handen en iets meer dan een kwart vindt het moeilijk om hulp te vragen.

In vergelijking met voorgaande jaren valt het op dat de meeste belemmeringen een grotere rol zijn gaan spelen. Het aandeel mantelzorgers bij wie de hulpbehoevende niet wil dat een ander de zorg overneemt, is bijvoorbeeld toegenomen van 39 procent in 2016 naar 48 procent in 2023. Tegelijkertijd zien we dat het aandeel mantelzorgers dat denkt

dat de ondersteuning teveel geld kost, is afgenomen van 31 procent in 2016 naar 19 procent in 2023.

Figuur 9 Belemmeringen bij het vragen om ondersteuning

Uit ander onderzoek weten we dat mantelzorgers die mensen met psychische problemen helpen, vaker drempels ervaren bij het vragen om hulp⁴. We zien dit ook in dit onderzoek: de 130 mantelzorgers die iemand met een psychiatrische aandoening of een chronisch-psychisch probleem helpen, rapporteren iets vaker belemmeringen bij het vragen om ondersteuning. Vooral de belemmeringen 'diegene voor wie ik zorg, wil niet dat een ander het overneemt' en 'moeite met hulp vragen' worden vaker ervaren door mantelzorgers van mensen met psychische problemen (60% respectievelijk 34%).

⁴ De Klerk et al (2015). Informele hulp: wie doet er wat? Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

5 Tevredenheid met ondersteuning

In dit hoofdstuk komt aan bod wat mantelzorgers vinden van het aanbod van de gemeente Zwolle. Ook worden de ervaringen met de ondersteuning door formele zorgverleners en de meerwaarde van een app of digitaal platform als OZOverbindzorg beschreven. We gaan in op de tevredenheid met de ondersteuning in het algemeen en de ervaren effecten van de ondersteuning. Tot slot komen de wensen ten aanzien van de ondersteuning aan bod.

5.1 Tevredenheid met gemeente Zwolle

Mantelzorgers kregen drie stellingen voorgelegd over het aanbod van de gemeente Zwolle. In figuur 10 is te zien dat ongeveer een kwart van de mantelzorgers vindt dat de gemeente Zwolle genoeg aandacht besteedt, waardering toont of ondersteuningsmogelijkheden biedt. De tevredenheid hierover is in 2023 iets kleiner dan in 2020 en ongeveer even groot als in 2018.

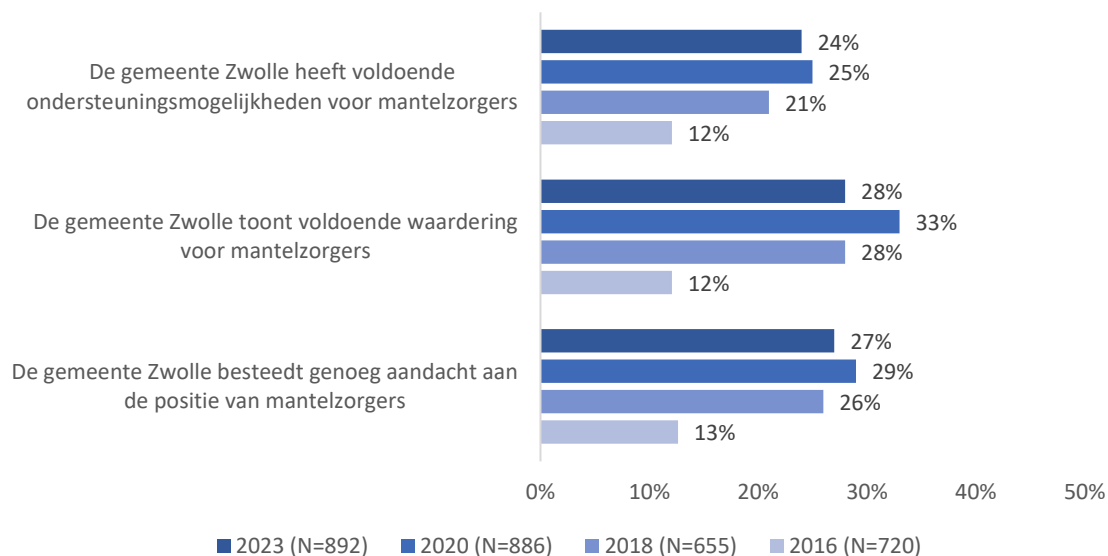
De 158 mantelzorgers die het eens zijn met alle drie de stellingen, geven onder andere als toelichting dat ze positieve ervaringen hebben met het Steunpunt Mantelzorg van ZwolleDoet!. Ook noemen zij de jaarlijkse bon, de activiteit(en) die worden georganiseerd en de informatie die ze lezen over de ondersteuningsmogelijkheden. Bijvoorbeeld:

- *"Ik ga naar bijeenkomsten voor lotgenoten wat erg fijn is. Er is een app groep en er wordt goed gecommuniceerd via mail".*
- *"Ik vind het mooi dat je jaarlijks een mantelzorg vergoeding aan kan vragen. Daarnaast heb ik de indruk dat de gemeente steeds meer doet om mantelzorgers te ondersteunen en/of ontlasten. Zwolle doet wordt steeds meer zichtbaar."*
- *"Wijkteam is bereikbaar en oplossingsgericht".*

De 67 mantelzorgers die het oneens zijn met alle drie de stellingen geven vaak als toelichting dat zij niet weten dat er ondersteuning is. Ook geven zij regelmatig aan dat ze last hebben van bureaucratie, dat aanvragen lang duren en dat de bereikbaarheid slecht is. Bijvoorbeeld:

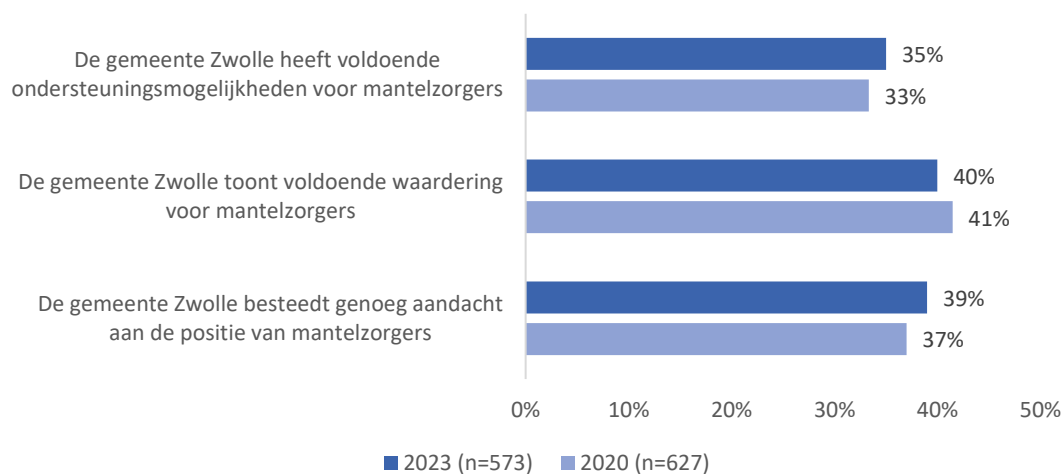
- *"Ik heb nooit eerder ook maar iets gelezen of gehoord over ondersteuning die men zou bieden".*
- *"Grote bureaucratie: aanvragen duren enorm lang. Je kan mailen en telefonisch contact opnemen, maar door de wachttijden of personeelstekort krijg je pas na een aantal weken antwoord".*
- *"Via Zwolle Doet wel eens geprobeerd met lotgenoten in contact te komen. Dat werd echter afgezegd. Via Sociaal Wijkteam ondersteuning gezocht. Eén keer gesprek gehad, zonder dat het me iets heeft opgeleverd. Heel teleurstellend. Ik heb ook niet de energie om verder te zoeken".*

Figuur 10 Oordeel over de gemeente Zwolle

In paragraaf 4.1 is te lezen dat een deel van de mantelzorgers niet op de hoogte is van het ondersteuningsaanbod van de gemeente Zwolle. Daarom hebben we een selectie gemaakt van de 573 mantelzorgers die ten minste één van de drie organisaties kennen (het Steunpunt, de Sociale Wijkteams en/of de Participatieraad). In figuur 11 is te zien dat deze selecte groep wat positiever oordeelt over de ondersteuning die de gemeente Zwolle aanbiedt: 35 tot en met 40 procent is het eens met de stellingen. Dit is redelijk vergelijkbaar met hoe deze selecte groep mantelzorgers in 2020 oordeelde over de ondersteuning van de gemeente Zwolle.

Figuur 11 Oordeel over gemeente Zwolle van mantelzorgers die ten minste één organisatie kennen

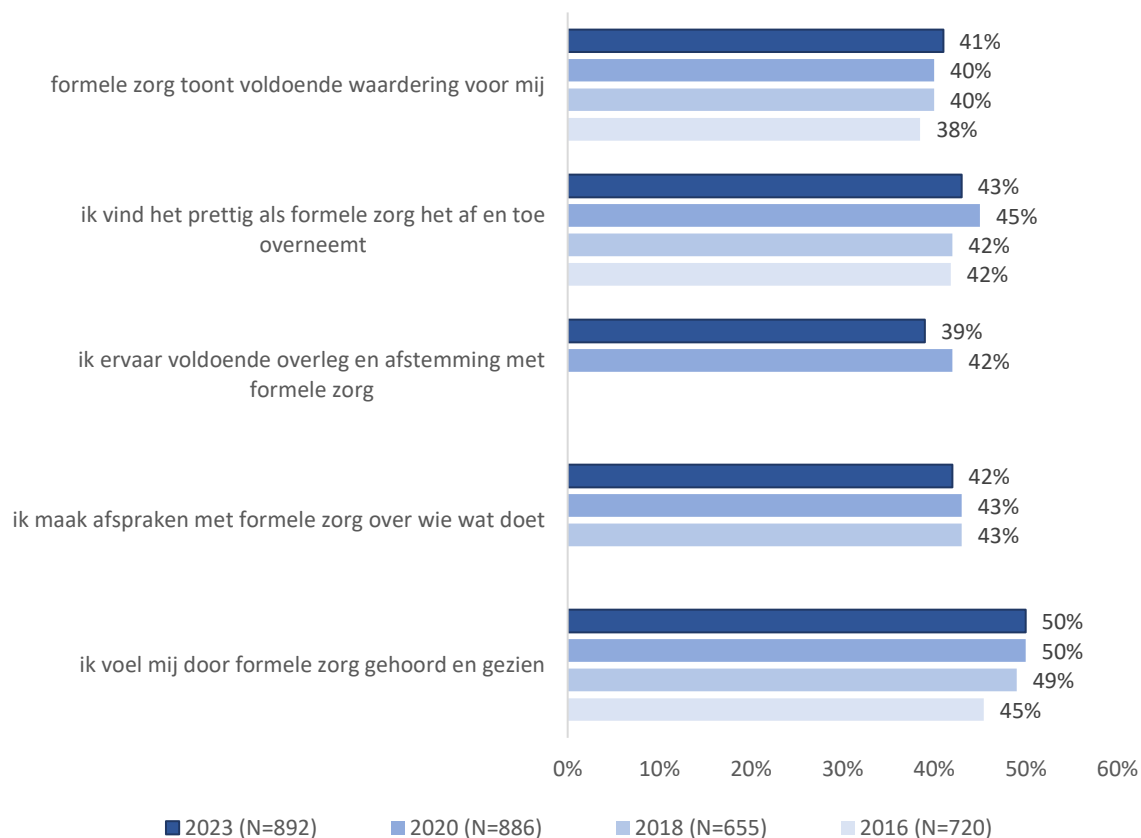
5.2

Tevredenheid met formele zorg

Met vijf stellingen is het oordeel van de mantelzorgers over (de samenwerking met) de formele zorg in kaart gebracht. In figuur 12 is te zien dat in 2023 de helft zich gehoord en gezien voelt door de formele zorg en dat minder dan de helft vindt dat er voldoende waardering en afstemming is. Ook vindt minder dan de helft van de mantelzorgers het prettig als de formele zorg het af en toe overneemt en maakt minder dan de helft afspraken met de formele zorg over wie wat doet.

In figuur 12 is te zien dat er in de afgelopen jaren nauwelijks iets veranderd is op dit vlak.

Figuur 12 Oordeel van mantelzorgers over (de samenwerking met) de formele zorg

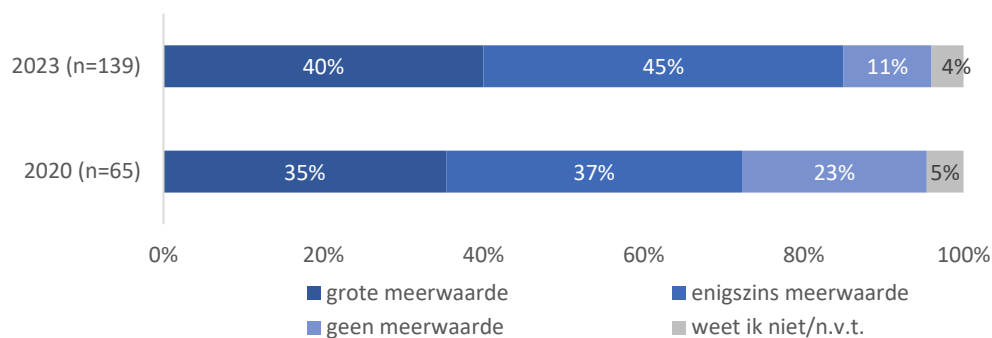
5.3

Meerwaarde app of online platform

Aan de mantelzorgers is gevraagd of ze weleens gebruik maken van een app of digitaal platform waarin betrokken partijen (mantelzorgers, familie en zorgverleners) informatie met elkaar kunnen delen (zoals OZOverbindzorg). In 2023 geven 139 mantelzorgers aan dat ze weleens gebruik maken van een app of digitaal platform. In figuur 13 is te zien dat de meerderheid (85%) vindt dat dit enigszins of grote meerwaarde heeft.

In 2020 is gevraagd naar het gebruik en de meerwaarde van specifiek OZOverbindzorg, wat het vergelijken lastig maakt. De mantelzorgers die er toen gebruik van maakten, vonden het meestal (72%) enigszins of grote meerwaarde hebben.

Figuur 13 Meerwaarde van app of digitaal platform (OZOverbindzorg)

5.4

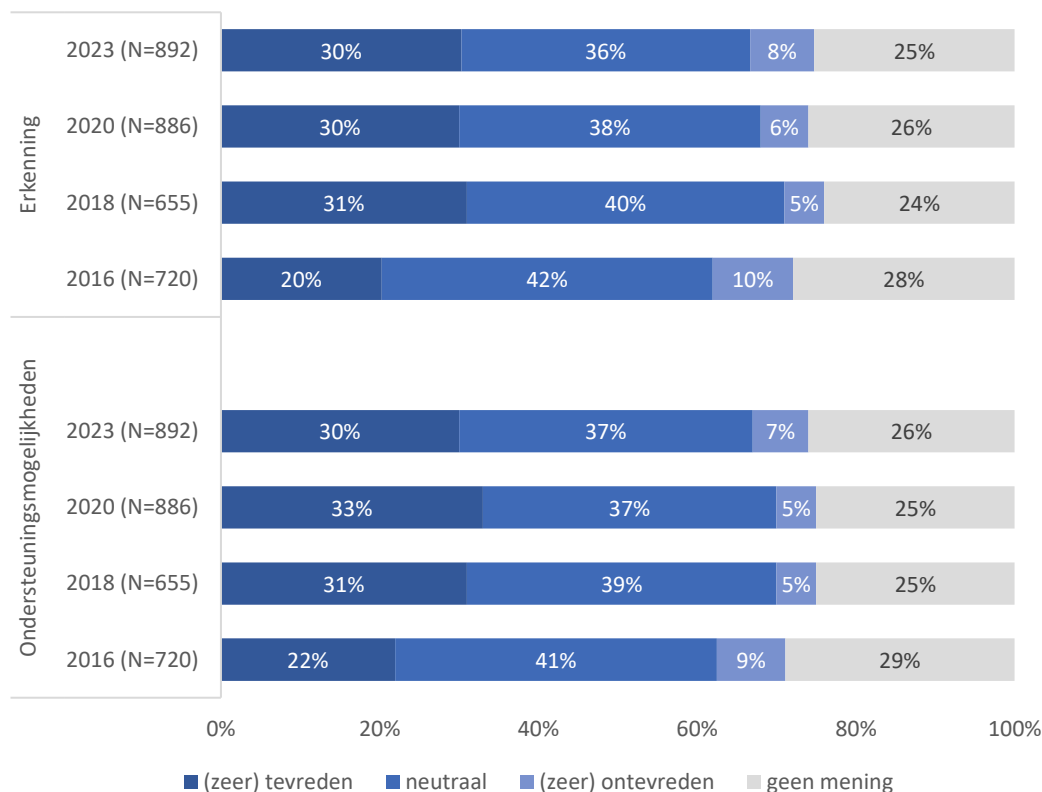
Tevredenheid met geboden erkenning en ondersteuning

Er is, net als voorgaande jaren, gevraagd in hoeverre mantelzorgers tevreden zijn met het ondersteuningsaanbod en met de geboden erkenning⁵. In figuur 14 is te zien dat 30 procent van de mantelzorgers (zeer) tevreden is met de erkenning en dat eveneens 30 procent (zeer) tevreden is met de ondersteuningsmogelijkheden die ze ontvangen of kunnen ontvangen vanuit verschillende organisaties.

In figuur 14 is te zien dat de tevredenheid over de ondersteuningsmogelijkheden en de erkenning nauwelijks is veranderd in de afgelopen jaren.

⁵ In 2018 is gevraagd in welke mate men tevreden is over de waardering.

Figuur 14 Tevredenheid met erkenning en ondersteuningsmogelijkheden

Acht respectievelijk zeven procent is niet tevreden over de erkenning en/of de ondersteuningsmogelijkheden. Deze ontevreden mantelzorgers zijn gevraagd om een toelichting. Vaak geven mantelzorgers aan dat ze niet weten welke ondersteuning er is of dat er te weinig ondersteuning is. Sommigen mantelzorgers refereren naar een tekort aan formele zorg en ondersteuning voor de hulpbehoevende. Hieruit blijkt dat mantelzorgondersteuning dikwijls breed wordt geïnterpreteerd en niet sec als ondersteuning aan de mantelzorgers. Deze brede interpretatie van mantelzorgondersteuning kan van invloed zijn geweest op de antwoorden die de mantelzorgers hebben gegeven bij deze vragen.

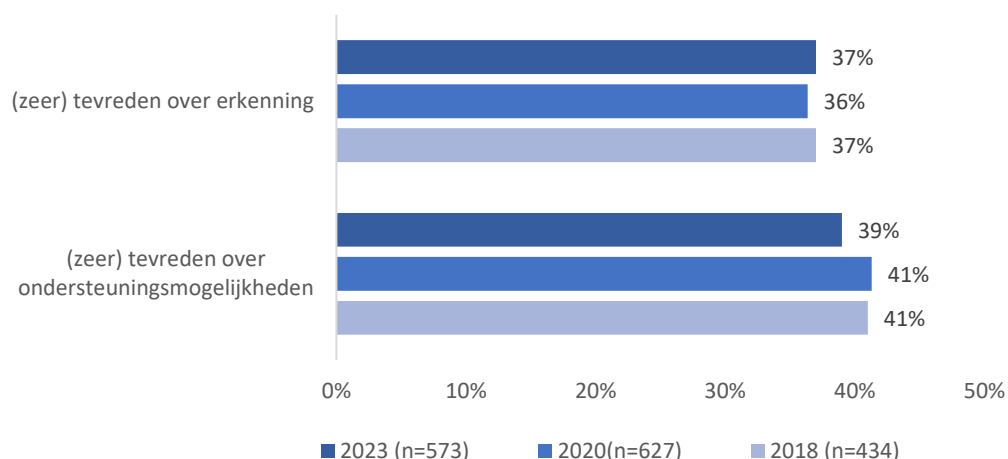
Enkele toelichtingen ter illustratie:

- "Als je uiteindelijk hulp vraagt, 'moet' je die ook krijgen. Maar dan gaat het hele indicatiecircuit op gang komen"
- "Als mantelzorger loop je vaak tegen een muur als het gaat om de regelzaken en moet degene voor wie je zorgt er bij zijn om toestemming te geven"
- "De GGZ sluit je als mantelzorger/steungroep/ouder/begeleider totaal uit! Overlegt niet/communiceert niet/reageert niet op brandbrieven en heeft geen idee wat er speelt"
- "Het zou heel goed zijn, nu en in de toekomst na te blijven nadenken over hoe kan je mantelzorgers financieel moet ondersteunen. Voor mij persoonlijk zou een financiële erkenning belangrijk zijn. Dat voegt voor mij persoonlijk veel meer toe, dan praatrondes, een middag nagels lakken enz"
- "De papieren rompslomp, bellen, in de wacht staan, niet gehoord worden"

- *"Het voelt voor mij weer als extra taak aan om contact te leggen met andere ondersteuningsmogelijkheden. Alleen de gedachte eraan maakt al dat ik uitgeblust in stoel zit, geen energie om nog iets erbij te hebben"*
- *"Omdat het aanbod mij niet duidelijk is!!!! Gooi elk jaar bij iedere Zwollenaar een A4brochure in de bus over dat aanbod."*
- *Als ik hulp vraag, blijkt het dat de instantie/organisatie niet veel voor ons kan doen."*

Een deel van de mantelzorgers (zie paragraaf 4.1) kent het Steunpunt Mantelzorg, de Sociale Wijkteams en/of de Participatieraad niet. We lichten daarom de groep mantelzorgers uit die één of meer van deze organisaties kennen. In figuur 15 is te zien dat deze 573 mantelzorgers iets vaker tevreden zijn met de erkenning en de ondersteuningsmogelijkheden. Zo is 39 procent (zeer) tevreden is over de mogelijkheden voor ondersteuning en is 37 procent (zeer) tevreden met de erkenning. Ook hier zien we weinig verandering in de tevredenheid ten opzichte van de voorgaande jaren.

Figuur 15 Tevredenheid met ondersteuning en erkenning bij mantelzorgers die ten minste één ondersteuningsorganisatie kennen

5.5

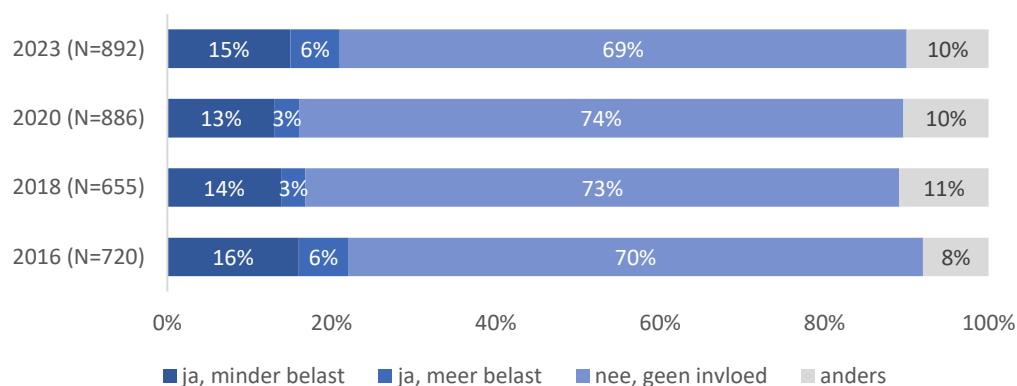
Effect van ondersteuning

De mantelzorgers zijn gevraagd in hoeverre de geboden ondersteuning en erkenning invloed hebben op de mate waarin zij zich belast voelen door de mantelzorgtaken. In figuur 16 is te zien dat het merendeel van de mantelzorgers (69%) vindt dat de ondersteuning en erkenning geen invloed hebben op de mate waarin zij zich belast voelen. 15 procent zegt zich minder belast te voelen door de ondersteuning en erkenning en 6 procent voelt zich juist meer belast door de ondersteuning en erkenning.

Vergeleken met voorgaande jaren is er nauwelijks iets veranderd in de invloed die de ondersteuning en erkenning hebben op de ervaren belasting. Degenen die 'anders' antwoordden, geven meestal aan geen ondersteuning en/of erkenning te hebben ontvangen. Ook geven sommige mantelzorgers aan dat het effect erg verschilt tussen organisaties en zorgverleners.

Ook bij deze vraag blijkt dat mantelzorgondersteuning dikwijls breed wordt geïnterpreteerd, namelijk ook als zorg of ondersteuning aan de hulpbehoevende. Zo geven sommige mantelzorgers aan dat de hulpbehoevende onvoldoende professionele zorg en ondersteuning ontvangt en dat zij als mantelzorger daardoor extra belast worden. Deze brede interpretatie van mantelzorgondersteuning kan een verklaring zijn voor het geringe effect van de ondersteuning.

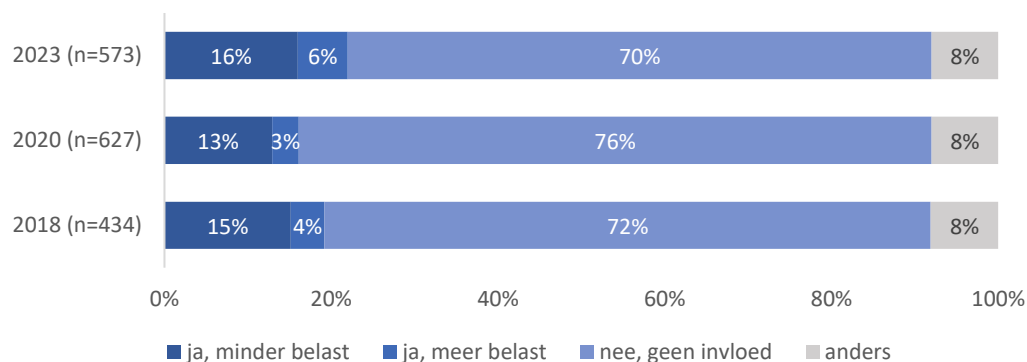
Figuur 16 Effect van ondersteuning en erkenning

Net als bij vorige analyses (tevredenheid over de gemeente en tevredenheid over de ondersteuning en erkenning), lichten we ook nu de 573 mantelzorgers uit die ten minste één van de ondersteuningsorganisaties kennen. Immers, alleen als je weet van de ondersteuning, kun je iets zeggen over de effecten ervan.

In figuur 17 is te zien dat de antwoorden van deze selecte groep nauwelijks afwijken van de totale groep: 70 procent merkt geen effect en 16 procent voelt zich minder belast door de ondersteuning. Dit was ook in voorgaande jaren het geval.

Figuur 17 Effect van ondersteuning en erkenning op ervaren belasting bij mantelzorgers die ten minste één organisatie kennen

5.6

Wensen ten aanzien van ondersteuning

Aan het einde van de vragenlijst is gevraagd op welke manier men het liefst ondersteund wil worden in de rol als mantelzorger.

Mantelzorgers geven regelmatig aan dat zij behoefte hebben aan praktische hulp of extra zorg voor de hulpbehoevende. Ook geven ze regelmatig aan dat ze behoefte hebben aan een betere afstemming met de formele zorg.

- *"Hulp van professional op gebied van klussen en dagelijkse zorg die ik nu als mantelzorger doe, zoals hulp in huis - bedden verschonen".*
- *"Meer formele zorg, snelle hulp in de vorm van huishoudelijke hulp, wegnemen van allerlei administratieve regelingen".*
- *"Door afstemming met professionals over de te bieden zorg".*

Verder geven veel mantelzorgers aan dat ze graag een achterwacht willen op wie ze een beroep kunnen doen.

- *"Gratis vervangende mantelzorg 24 uur per dag 7 dagen in de week of gewoon een dag of dagdeel of nog liever opvang/respijtzorg buitenshuis".*
- *"Back up voor nood en vervanging voor een dagdeel".*

Ook geven mantelzorgers aan dat ze advies en informatie willen en behoefte hebben aan een luisterend oor.

- *"Een contactpersoon waar je op terug kunt vallen bij problemen rond het regelen van zorg of andere ondersteuning."*
- *"Informatie over mogelijkheden binnen de gemeente Zwolle omtrent mantelzorgen ondersteuning/samenwerking formele zorg etc"*

Tot slot geven mantelzorgers regelmatig aan dat ze een financiële compensatie zouden willen.

- *"Financieel, zodat ik niet 40 uur erbij hoef te werken om mijn eigen lasten te kunnen betalen."*
- *"financiële compensatie zodat ik zelf ook huishoudelijk hulp kan inroepen"*
- *Eigenlijk 't liefst financieel, zodat ik bijvoorbeeld een aantal uur onbetaald verlof zou kunnen opnemen en die uren als mantelzorger kan inzetten en vergoed kan krijgen.*

6 Respijtzorg of vervangende zorg

Respijtzorg of vervangende zorg biedt mantelzorgers de mogelijkheid de zorg even over te dragen aan een ander. Het doel hiervan is dat de mantelzorger even tijd voor zichzelf heeft, een avond weg kan of vakantie kan nemen. Er zijn twee vormen van respijtzorg: in (eigen) huis en buitenshuis.

Bij respijtzorg in (eigen) huis kan gedacht worden aan:

- Inzet van iemand uit het eigen sociale netwerk, bijvoorbeeld een familielid, buren of bekenden.
- Inzet van een vrijwilliger of maatje.
- Inzet van professionele zorg, bijvoorbeeld particulier betaalde zorg, Senior Service, SaaraanHuis of ZorgMies.

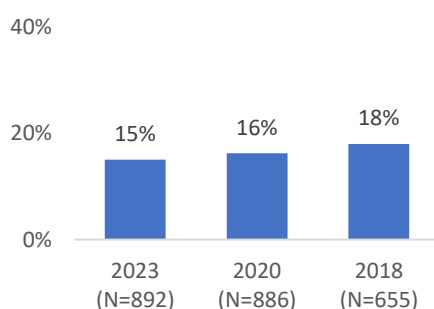
Bij respijtzorg buitenshuis kan gedacht worden aan:

- Dagbesteding of andere activiteiten waar iemand één of meerdere dagdelen per week terecht kan, bijvoorbeeld een buurtkamer, zorgboerderij en andere welzijnsactiviteiten.
- Logeeropvang voor jongeren tot 18 jaar of logeertzorg, verblijf in een zorginstelling of zorghotel voor één of meerdere etmalen.
- Een vakantieverblijf.

6.1 Behoefte aan respijtzorg

Net als in voorgaande jaren zegt een minderheid van de mantelzorgers, namelijk 15 procent (133 mantelzorgers) behoefte te hebben aan respijtzorg (zie figuur 18).

Figuur 18 Behoefte aan respijtzorg

De 133 mantelzorgers die behoefte hebben aan respijtzorg, zijn gevraagd of ze hier weleens over hebben gesproken met de hulpbehoevende. Een derde (34%) weet dat de hulpbehoevende het geen probleem vindt en bijna een derde (31%) weet dat de hulpbehoevende niet wil dat er eventueel tijdelijk vervangende zorg wordt ingezet (zie figuur 19). De resterende één derde (35%) heeft hier niet over gesproken met de hulpbehoevende.

Figuur 19 Gesproken met hulpbehoevende over eventuele inzet respijtzorg (n=133)

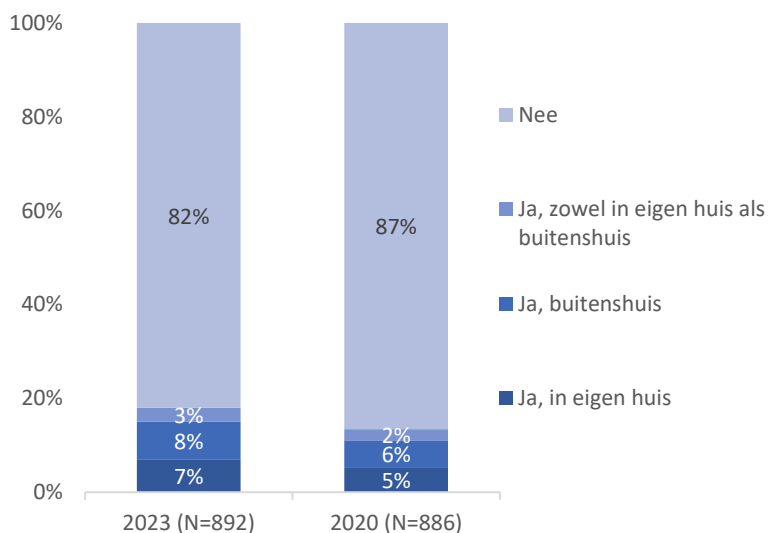

6.2

Gebruik van respijtzorg

Bijna een vijfde van de mantelzorgers (18%) heeft afgelopen jaren weleens gebruik gemaakt van vervangende zorg in eigen huis en/of buitenshuis (zie figuur 20). Dit is iets meer dan in 2020, toen gaf 13 procent van de mantelzorgers aan hier weleens gebruik van te hebben gemaakt.

Figuur 20 In de afgelopen jaren weleens gebruik gemaakt van vervangende zorg

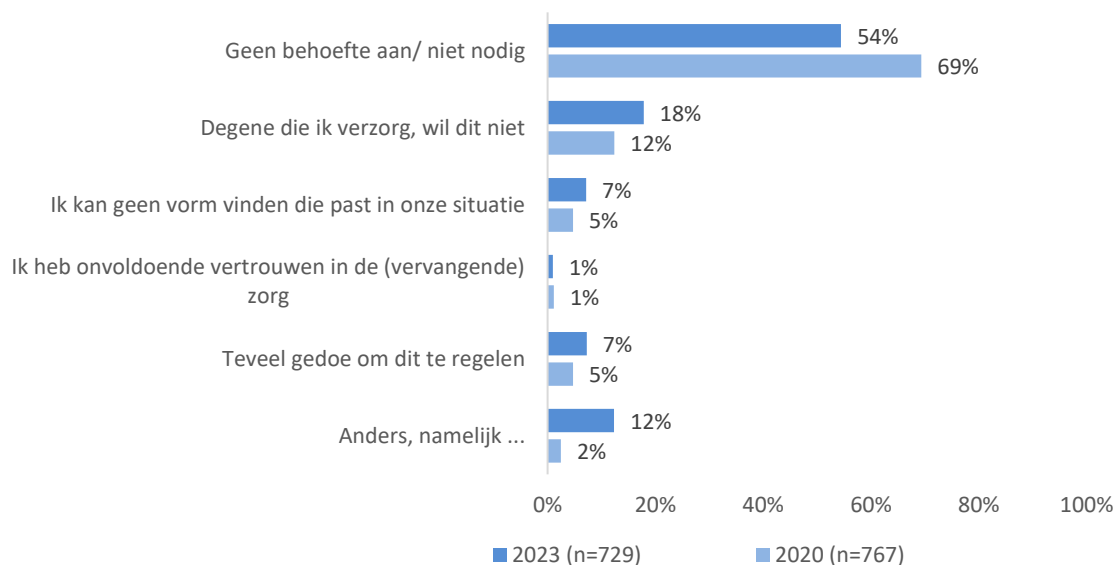

Ruim de helft van de 729 mantelzorgers die geen gebruik van vervangende zorg hebben gemaakt, geeft aan hier ook geen behoefte aan te hebben (zie figuur 21). Bij bijna één op de vijf mantelzorgers wil de hulpbehoevende niet dat er vervangende zorg wordt ingezet.

Ook in 2020 waren dit de twee belangrijkste redenen dat mantelzorgers geen gebruik hadden gemaakt van vervangende zorg. Verder zijn de percentages uit beide jaren niet

één op één te vergelijken omdat in 2020 een paar extra redenen konden worden aangekruist.

Figuur 21 Reden dat mantelzorger geen gebruik heeft gemaakt van respijtzorg

Andere veelgenoemde redenen dat mantelzorgers geen gebruik hebben gemaakt van respijtzorg zijn dat ze een korte periode mantelzorg verlenen of verleenden, dat ze een beroep kunnen doen op mensen in hun omgeving als vervangende zorg nodig is of dat ze niet weten wat de mogelijkheden zijn.

6.3

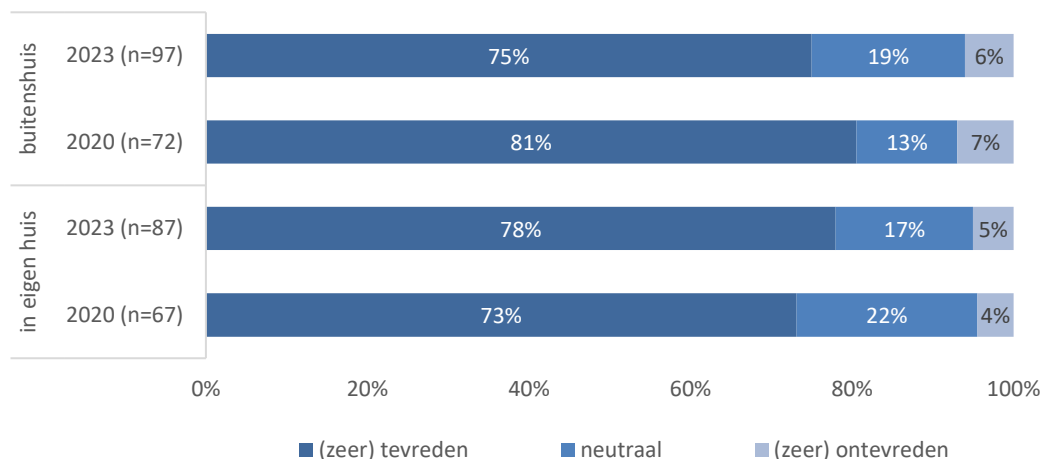
Tevredenheid over vervangende zorg

Aan de 163 mantelzorgers die gebruik hebben gemaakt van vervangende zorg in (eigen) huis en/of buitenshuis, hebben we gevraagd hoe tevreden ze zijn over deze zorg.

Het merendeel van deze mantelzorgers is tevreden over de vervangende zorg. Dit geldt zowel voor de vervangende zorg in eigen huis (78%) als de vervangende zorg buitenshuis (75%) (zie figuur 22).

De mate van tevredenheid in 2023 is redelijk vergelijkbaar met die in 2020.

Figuur 22 Tevredenheid over het gebruik van vervangende zorg (respijtzorg)

Mantelzorgers die tevreden zijn, geven als toelichting dat de respijtzorg hen verlichting en rust brengt. Sommigen noemen ook dat de hulpbehoevende het fijn vindt (bijvoorbeeld de dagbesteding).

Mantelzorgers die niet tevreden zijn, geven juist vaak als reden dat de hulpbehoevende het niet fijn vindt (er bijvoorbeeld onrustig van wordt of liever thuis is). Ook zijn sommigen ontevreden omdat de afstemming of communicatie niet goed verloopt of omdat de kwaliteit van de vervangende zorg niet voldoende is.

We hebben aan de mantelzorgers gevraagd welke vorm van vervangende zorg hen zou helpen om de zorg langer vol te houden, ongeacht of deze vorm nu wordt aangeboden en wat er aan regelwerk en kosten nodig is. Ze noemen heel verschillende soorten hulp. Zoals de regelzaken uit handen nemen, huishoudelijke klusjes doen en een back up op wie ten allen tijden een beroep kan worden gedaan. Ook wordt dagbesteding vaak genoemd, een maatje of iemand die regelmatig langskomt voor een praatje.

6.4

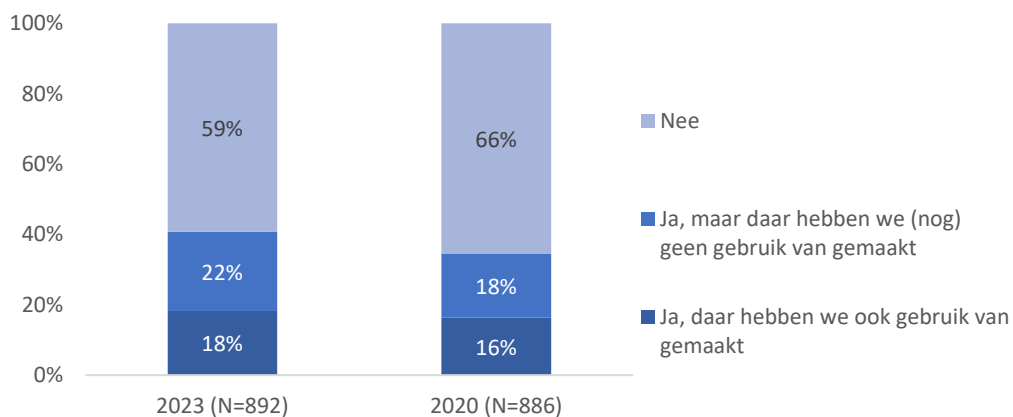
Dagbesteding als vervangende zorg

Dagbesteding is een vorm van respijtzorg. Aan de mantelzorgers is gevraagd of ze zich wel eens verdiept hebben in de mogelijkheden van dagbesteding. Meer dan de helft (59%) heeft dat niet gedaan (zie figuur 23). Ruim één op de vijf mantelzorgers heeft dit weleens gedaan, maar heeft (nog) geen gebruik gemaakt van dagbesteding.

Bij 18 procent van de mantelzorgers heeft de hulpbehoevende al wel eens gebruik gemaakt van dagbesteding als vervangende zorg.

Vergeleken met 2020 heeft in 2023 een iets groter aandeel mantelzorgers zich weleens verdiept in de mogelijkheden van dagbesteding.

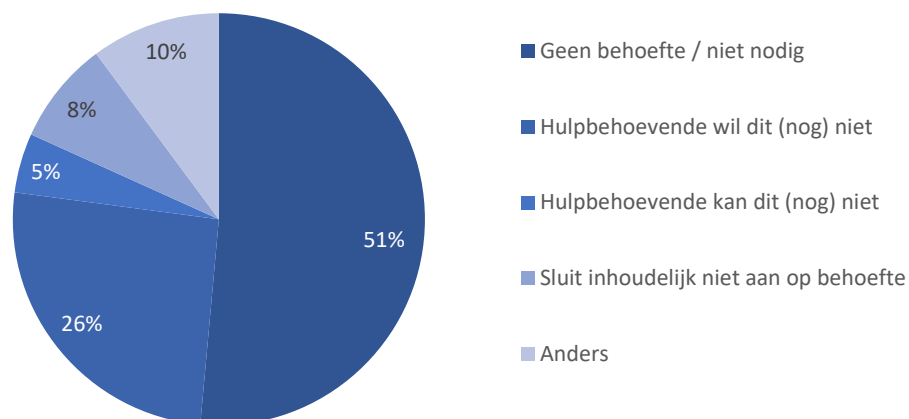
Figuur 23 Verdiept in mogelijkheden van dagbesteding als vervangende zorg

Van de 729 mantelzorgers bij wie de hulpbehoevende geen gebruik heeft gemaakt van dagbesteding, zegt de helft hier ook geen behoefte aan te hebben. Ongeveer een kwart geeft aan dat de hulpbehoevende dit (nog) niet wil (zie figuur 24).

Een vergelijking met 2020 is niet mogelijk bij deze vraag omdat toen andere antwoordopties zijn gebruikt.

Figuur 24 Reden geen gebruik van dagbesteding als vervangende zorg (n=729)

7

Groepen mantelzorgers vergeleken

In dit hoofdstuk vergelijken we enkele subgroepen mantelzorgers met elkaar wat betreft hun ervaren belasting. Om te beginnen bekijken we enkele subgroepen mantelzorgers die om verschillende redenen extra kwetsbaar zijn. In bijlage IV worden nog meer kenmerken van deze kwetsbare mantelzorgers weergegeven. In paragraaf 7.2 vergelijken we verschillende leeftijdsgroepen met elkaar.

7.1

Ervaren belasting door kwetsbare groepen mantelzorgers

Net als in 2020 kijken we ook dit jaar naar groepen mantelzorgers die in meer of mindere mate kwetsbaar zijn. We maken onderscheid naar vijf groepen:

1. Mantelzorgers die 20 uur per week of meer mantelzorg verlenen (n=164)
2. Mantelzorgers die 21 uur per week of meer betaald werk verrichten (n=436)
3. Mantelzorgers die een matige tot slechte gezondheid hebben (n=110)
4. Mantelzorgers van hulpbehoevendenden met GGZ-problematiek (n=134)

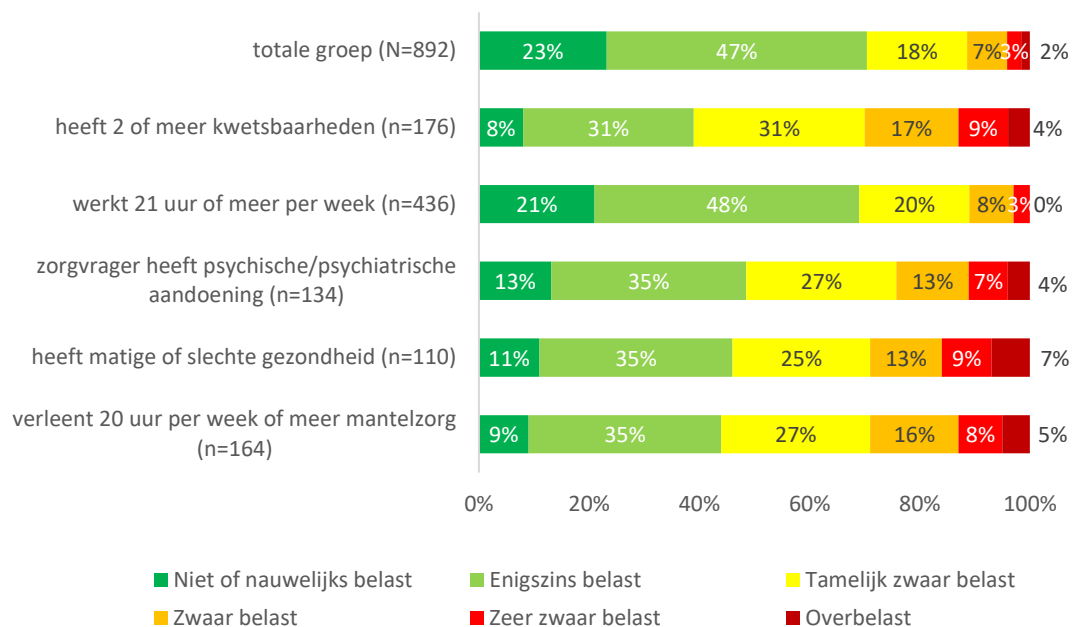
Van de totale groep heeft 72% één of meer van deze bovengenoemde kwetsbaarheden. 17% heeft twee kenmerken die hem of haar kwetsbaar maken en 3% heeft drie of vier van deze kenmerken.

5. Mantelzorgers met twee of meer kwetsbaarheden (n=176)

Over het algemeen kunnen we stellen dat deze kwetsbare mantelzorgers meer belasting ervaren dan gemiddeld. Een uitzondering is de groep mantelzorgers die 21 uur per week of meer werken: zij ervaren ongeveer evenveel belasting als de totale groep. Ook als we kijken naar de mantelzorgers die 35 uur of meer werken per week (dat zijn er 219) zien we geen verschillen met de totale groep in de ervaren belasting.

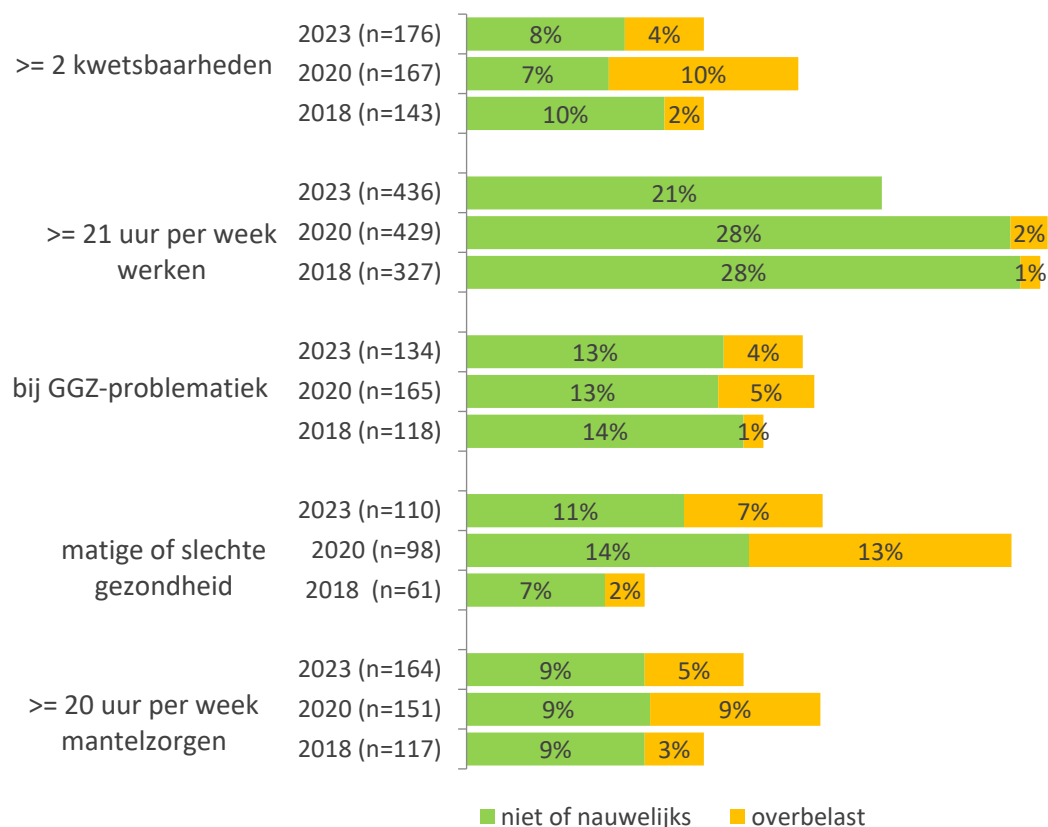
De vijfde groep mantelzorgers, dus zij die over twee of meer kwetsbaarheden beschikken (bijvoorbeeld én een slechte gezondheid én mantelzorg verlenen aan iemand met psychische of psychiatrische problematiek), ervaren de meeste belasting (zie figuur 25).

Figuur 25 Ervaren belasting door kwetsbare groepen mantelzorgers

In figuur 26 is te zien dat er in 2020 een piek was in de mate van ervaren belasting bij de diverse groepen 'kwetsbare' mantelzorgers. Dit had waarschijnlijk te maken met de coronapandemie die toen gaande was. In 2023 voelen de mantelzorgers uit kwetsbare groepen zich minder vaak overbelast dan in 2020. Vergeleken met 2018 ervaren deze mantelzorgers meestal wat meer belasting.

Figuur 26 Ervaren belasting door kwetsbare groepen mantelzorgers

7.2

Ervaren belasting per leeftijdsgroep

In figuur 27 zijn de verschillende leeftijdsgroepen vergeleken in de mate waarin zij belasting ervaren door de mantelzorgtaken. De jongste groep (18-34 jarigen) ervaart de meeste belasting, maar hierbij moet wel worden opgemerkt dat het slechts 21 personen betreft. Bij de oudste groep (80 plussers) zien we juist dat een relatief groot aandeel zich niet of nauwelijks belast voelt. Ook hierbij moet worden opgemerkt dat dit een kleine groep is, bestaande uit 39 personen. Bij de overige drie leeftijdsgroepen zien we dat de mate van ervaren belasting afneemt met het stijgen van de leeftijd. Dus de 65- tot 79-jarigen voelen zich in mindere mate belast door de mantelzorg dan de 35- tot 49-jarigen.

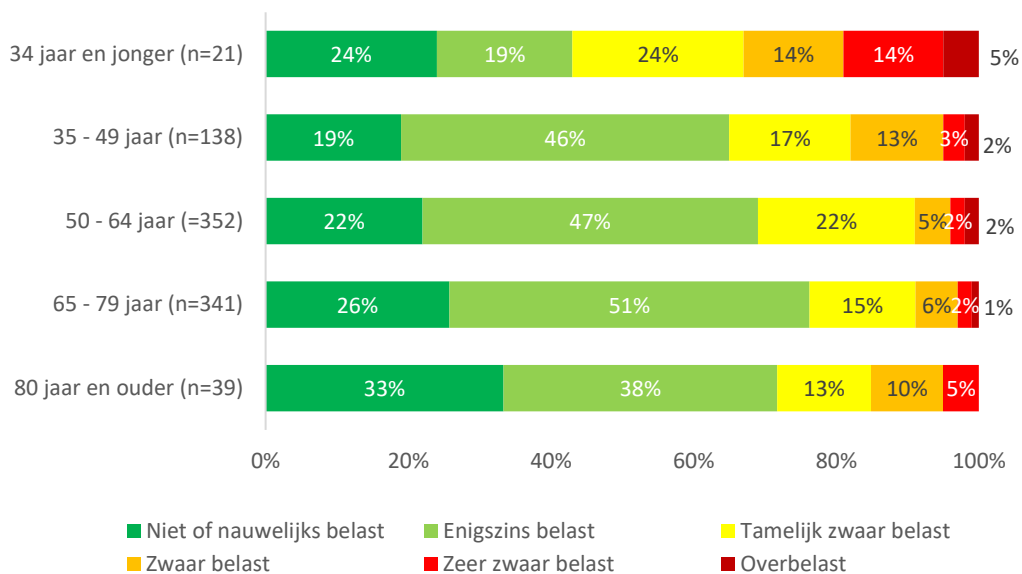
Datum

8 februari 2024

Ons kenmerk

Mantelzorgmonitor 2023

Figuur 27 Ervaren belasting per leeftijdsgroep

Datum

8 februari 2024

Ons kenmerk

Mantelzorgmonitor 2023

Bijlage I Vragenlijst

Mantelzorgers/ naastbetrokkenen zorgen voor een langere periode voor iemand met een ziekte of beperking met wie zij een persoonlijke relatie hebben. Bijvoorbeeld iemand uit het gezin, de familie, buurt of vriendenkring. Het gaat hier om zorg voor een naaste die méér is dan af en toe een handje helpen.

De (mantel)zorg kan bestaan uit het doen van het huishouden, persoonlijke verzorging, begeleiding, emotionele betrokkenheid, vervoer, artsenbezoek, administratie, geldzaken etc. Het gaat niet om de hulp die u in het kader van uw beroep geeft en ook niet om georganiseerd vrijwilligerswerk. Mantelzorg wordt doorgaans niet betaald. Mantelzorg kan zowel bij iemand thuis als aan iemand die in een 24-uurs setting is opgenomen worden verleend.

1. Bent u in de afgelopen 5 jaar mantelzorger geweest?

- ☐ Ja, ik ben momenteel mantelzorger
- ☐ Ja, ik ben mantelzorger geweest (maar ik ben dat nu niet meer)
- ☐ Nee > ga naar eind

De volgende vragen worden in de tegenwoordige tijd gesteld. Als u mantelzorger bent geweest, beantwoord de vragen dan voor uw situatie dat u mantelzorger was.

2. Aan hoeveel personen verleent u mantelzorg?

- ☐ Aan 1 persoon
- ☐ Aan 2 personen
- ☐ Aan meer dan 2 personen

3. Aan wie verleent u mantelzorg? *(meer antwoorden mogelijk)*

- ☐ Kind
- ☐ Partner
- ☐ Ouder/ grootouder
- ☐ Overige familie (broer, zus, schoonouder e.d.)
- ☐ Buurman/ buurvrouw
- ☐ Vriend/ vriendin
- ☐ Anders, namelijk ...

4. Waar woont de persoon / wonen de personen aan wie u mantelzorg verleent? <meerdere antwoorden mogelijk>

- ☐ In Zwolle
- ☐ In een andere plaats

5. Hoe lang verleent u al mantelzorg?

- ☐ 3 maanden of korter
- ☐ 4 maanden tot 1 jaar
- ☐ 1 tot 2 jaar
- ☐ 2 tot 3 jaar
- ☐ 3 jaar of langer

6. Hoeveel uur per week bent u gemiddeld genomen met mantelzorg bezig? Vul een getal in, het gaat om een schatting.

Datum

8 februari 2024

Ons kenmerk

Mantelzorgmonitor 2023

7. Wat voor ziekte, beperking of problematiek heeft de persoon/ hebben de personen aan wie u mantelzorg verleent? (meer antwoorden mogelijk)

- ☐ Een lichamelijke beperking
- ☐ Een zintuiglijke beperking (slechthorend, doof, slechtziend of blind)
- ☐ Een (licht) verstandelijke beperking
- ☐ Een psychiatrische aandoening/ chronisch-psychisch probleem (bijv. autisme, ADHD, schizofrenie)
- ☐ Een chronische ziekte (bijv. astma, hart- en vaatziekten, suikerziekte, beroerte, reuma, kanker, dementie)
- ☐ Niet aangeboren hersenletsel (NAH)
- ☐ Ouderdom
- ☐ Anders, namelijk ...

<Deze vraag verschijnt alleen als bij vraag 2 is geantwoord met '2 personen' of 'meer dan 2 personen'.>

8. Wat voor ziekte, beperking of problematiek heeft de persoon aan wie u de meeste uren mantelzorg verleent? (meer antwoorden mogelijk)

- ☐ Een lichamelijke beperking
- ☐ Een zintuiglijke beperking (slechthorend, doof, slechtziend of blind)
- ☐ Een (licht) verstandelijke beperking
- ☐ Een psychiatrische aandoening/ chronisch-psychisch probleem (bijv. autisme, ADHD, schizofrenie)
- ☐ Een chronische ziekte (bijv. astma, hart- en vaatziekten, suikerziekte, beroerte, reuma, kanker, dementie)
- ☐ Niet aangeboren hersenletsel (NAH)
- ☐ Ouderdom
- ☐ Anders, namelijk ...

9. Waaruit bestaat de mantelzorg die u verleent? (meer antwoorden mogelijk)

- ☐ Huishoudelijke hulp (koken, schoonmaken, boodschappen doen, was doen e.d.)
- ☐ Klussen in- en rondom huis of woonvorm/ zorginstelling (tuinieren, kleine reparaties e.d.)
- ☐ Persoonlijke verzorging (hulp bij wassen en aankleden, medicijngebruik, eten en drinken, toiletgang e.d.)
- ☐ Aanwezig zijn bij gesprekken met zorg (artsen, ziekenhuizen, woonvorm/ zorginstelling, verzorgingshuizen e.d.)
- ☐ Vervoer en/of begeleiding bij activiteiten/ bezoeken buitenshuis
- ☐ Emotionele ondersteuning (praten, luisteren, opbeuren)
- ☐ Dingen regelen (administratie, afspraken maken, facturen betalen e.d.)
- ☐ Anders, namelijk ...

10. Zijn er personen die u helpen of ondersteunen bij het uitvoeren van uw mantelzorgtaken? (meer antwoorden mogelijk)

- ☐ Ja, mijn partner
- ☐ Ja, broers of zussen
- ☐ Ja, thuiswonende kinderen
- ☐ Ja, uitwonende kinderen
- ☐ Ja, andere familieleden
- ☐ Ja, burenvrienden/ kennissen
- ☐ Ja, professionals (begeleiding, thuiszorg, verpleging etc.)
- ☐ Ja, een vrijwilliger
- ☐ Nee, ik word door niemand ondersteund
- ☐ Anders, namelijk ...

Datum
Ons kenmerk

8 februari 2024
Mantelzorgmonitor 2023

11. In welke mate voelt u zich over het algemeen belast, door uw rol als mantelzorger?
(Overbelasting kan zich onder andere uiten in slecht slapen, snel geïrriteerd zijn, heel moe zijn en vergeetachtigheid.)

- ☐ Niet of nauwelijks belast
☐ Enigszins belast
☐ Tamelijk zwaar belast
☐ Zwaar belast
☐ Zeer zwaar belast
☐ Overbelast

12. Geef bij de volgende zes stellingen aan of u het er voornamelijk mee eens of mee oneens bent.

	Voornamelijk mee eens	Voornamelijk mee oneens	Niet van toepassing
Door mijn rol als mantelzorger voel ik me beperkt in mijn doen en laten	☐	☐	☐
Door mijn rol als mantelzorger heb ik te weinig tijd voor mezelf	☐	☐	☐
De mantelzorg is goed te combineren met mijn gezin/ familie	☐	☐	☐
De mantelzorg is goed te combineren met mijn werk	☐	☐	☐
In mijn gedachten ben ik teveel bezig met mijn rol als mantelzorger	☐	☐	☐
De benodigde zorg komt teveel op mijn schouders neer	☐	☐	☐

13. Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende uitspraken?

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens
Ik weet goed waar of hoe ik als mantelzorger (extra) hulp of ondersteuning moet regelen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik weet dat er mantelzorgondersteuning ⁶ mogelijk is	☐	☐	☐	☐	☐
Ik weet dat er vervangende zorg (respijtzorg) mogelijk is	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat extra ondersteuning of vervangende zorg (respijtzorg) voor mij teveel geld kost	☐	☐	☐	☐	☐
Degene voor wie ik zorg, wil zelf niet dat iemand anders de zorg (af en toe) overneemt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb geen tijd om extra ondersteuning of vervangende zorg te regelen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil de zorg liever niet uit handen geven, ook niet tijdelijk	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het moeilijk om om hulp te vragen	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn omgeving (familie/ vrienden) toont voldoende waardering voor mij als mantelzorger	☐	☐	☐	☐	☐

⁶ Bij mantelzorgondersteuning kan het bijvoorbeeld gaan om een luisterend oor, wegwijs maken en hulp bij regeltaken rondom zorg, bijeenkomsten en trainingen, lotgenotencontacten en emotionele ondersteuning.

Datum

8 februari 2024

Ons kenmerk

Mantelzorgmonitor 2023

14. In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen? Met gemeente Zwolle bedoelen we hieronder ook het Sociaal wijkteam en Steunpunt Mantelzorg/ ZwolleDoet!

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens
De gemeente Zwolle besteedt genoeg aandacht aan de positie van mantelzorgers	☐	☐	☐	☐	☐
De gemeente Zwolle toont voldoende waardering voor mantelzorgers	☐	☐	☐	☐	☐
De gemeente Zwolle heeft voldoende ondersteuningsmogelijkheden voor mantelzorgers	☐	☐	☐	☐	☐

15. U kunt uw bovenstaande antwoorden hier toelichten.

16. We willen graag inzicht in uw relatie als mantelzorger met de formele zorg (thuiszorg, ziekenhuiszorg, ouderenzorg, specialistische zorg e.d.) In hoeverre bent u het eens met de onderstaande stellingen over de formele zorg?

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Mee oneens	Helemaal mee oneens	Niet van toepassing
Als mantelzorger voel ik mij door de formele zorg gehoord en gezien	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samen met de formele zorg maak ik afspraken over wie wat doet in de zorg voor degene die zorg nodig heeft	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als mantelzorger ervaar ik voldoende overleg en afstemming met de formele zorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Als mantelzorger vind ik het prettig als de formele zorg de zorg af en toe van mij overneemt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De formele zorg toont voldoende waardering voor mij als mantelzorger	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Weet u dat er een Steunpunt Mantelzorg/ Informele Zorg bij ZwolleDoet! is waar mantelzorgers terecht kunnen voor hulp en advies?

- ☐ Ja
☐ Nee

18. Weet u dat er in Zwolle Sociale wijkteams zijn waar mantelzorgers terecht kunnen voor hulp en advies?

- ☐ Ja
☐ Nee

19. Weet u dat er een Participatieraad is, die de belangen van alle Zwollenaren en dus ook van mantelzorgers behartigt?

- ☐ Ja
☐ Nee

Datum

8 februari 2024

Ons kenmerk

Mantelzorgmonitor 2023

20. Als u denkt aan de mogelijkheden die u worden geboden ter ondersteuning van uw rol als mantelzorger, in welke mate bent u dan tevreden over het aanbod aan mogelijkheden?

- ☐ Zeer tevreden
- ☐ Tevreden
- ☐ Neutraal
- ☐ Ontevreden
- ☐ Zeer ontevreden
- ☐ Geen mening

21. Als u denkt aan de erkenning die u als mantelzorger ontvangt van verschillende organisaties (of kunt ontvangen), in welke mate bent u hierover dan tevreden?

- ☐ Zeer tevreden
- ☐ Tevreden
- ☐ Neutraal
- ☐ Ontevreden
- ☐ Zeer ontevreden
- ☐ Geen mening

<Vraag 22 verschijnt alleen als bij vraag 20 en/of 21 het antwoord (zeer) ontevreden is aangevinkt.>

22. U hebt aangegeven niet tevreden te zijn over het aanbod aan ondersteuningsmogelijkheden en/of de geboden erkenning. Kunt u toelichten waarom u niet tevreden bent?

23. Hebben de erkenning en ondersteuning die aan u als mantelzorger worden geboden invloed op de mate waarin u zich belast voelt door uw mantelzorgtaken?

- ☐ Ja, ik voel me er minder door belast
- ☐ Ja, ik voel me er meer door belast
- ☐ Nee, deze hebben geen invloed op de belasting
- ☐ Anders, namelijk ...

24. Wat zou u helpen om de zorg voor uw naaste/ de persoon aan wie u mantelzorg verleent langer vol te houden?

25. Maakt u als mantelzorger wel eens gebruik van een app of digitaal platform waarin alle partijen (mantelzorgers, familie en zorgverleners) die betrokken zijn bij de zorg en het welzijn van de mantelzorgontvanger informatie met elkaar kunnen delen? (Denk bijvoorbeeld aan OZOverbindzorg.)

- ☐ Ja, daar maak ik wel eens gebruik van
- ☐ Nee, maar dat zou ik wel willen > naar vraag 27
- ☐ Nee, ik heb daar ook geen behoefte aan > ga naar vraag 27

26. In welke mate ervaart u meerwaarde van het gebruik van de app of het platform om informatie met andere partijen te delen?

- ☐ Grote meerwaarde
- ☐ Enigszins meerwaarde
- ☐ Geen meerwaarde
- ☐ Weet ik niet

Datum
Ons kenmerk

8 februari 2024
Mantelzorgmonitor 2023

Vervangende zorg/ respijtzorg

Respijtzorg of vervangende zorg biedt mantelzorgers de mogelijkheid de zorg van hun partner, ouder, kind of andere relatie even over te laten (dragen) aan een andere persoon/ personen of een organisatie. De zorg kan zowel bij de zorgvrager thuis geleverd worden of in een (zorg) organisatie. Het doel hiervan is dat de mantelzorger even tijd voor zichzelf kan nemen, een avond weg kan, of vakantie kan nemen met de bedoeling dat de mantelzorger de zorg vol kan houden. Er zijn twee vormen van respijtzorg:

- Respijtzorg in (eigen) huis
- Respijtzorg buitenshuis

Respijtzorg in eigen huis:

- Inzet van iemand uit het eigen sociale netwerk, bijvoorbeeld familielid, buren, bekenden
- Inzet van een vrijwilliger/ maatje die de zorg (tijdelijk) overneemt.
- Inzet van professionele zorg, bijvoorbeeld particulier betaalde zorg, Senior Service, SaaraanHuis, ZorgMies etc.

Respijtzorg buitenshuis:

- Dagbesteding of andere vormen van activiteiten waar iemand een of meer dagdelen per week terecht kan, bijvoorbeeld buurtkamer, zorgboerderij en andere welzijnsactiviteiten.
- Logeeropvang voor jongeren tot 18 jaar of logeertzorg, verblijf in een zorginstelling of zorghotel voor een of meer etmalen.
- Vakantieverblijf waar de zorgvrager de zorg krijgt die hij/ zij nodig heeft.

27. Hebt u behoefte aan tijdelijk vervangende zorg (respijtzorg), zodat u zelf even ontlast wordt van uw mantelzorgtaken?

- ☐ Ja
☐ Nee

28. Hebt u wel eens met uw naastbetrokkene (de mantelzorgontvanger) gesproken over het eventueel inzetten van vervangende zorg?

- ☐ Ja, hij/zij vindt het geen probleem om vervangende zorg in te zetten
☐ Ja, maar hij/zij wil dat niet
☐ Nee, maar ik denk dat hij/zij het geen probleem vindt om vervangende zorg in te zetten
☐ Nee, maar ik denk dat hij/zij dat niet wil
☐ Nee, ik heb geen idee hoe hij/zij daarover denkt

29. Hebt u de afgelopen jaren wel eens gebruik gemaakt van een van de vormen van vervangende zorg?

- ☐ Ja, van vervangende zorg in eigen huis > ga naar vraag 30
☐ Ja, van vervangende zorg buitenshuis > ga naar vraag 31
☐ Ja, zowel van vervangende zorg in eigen huis als buitenshuis > ga naar vraag 30+31
☐ Nee > ga naar vraag 33

30. Hoe hebt u, als mantelzorgverlener, het gebruik van vervangende zorg *in eigen huis* ervaren?

- ☐ Zeer positief
☐ Positief
☐ Neutraal
☐ Negatief
☐ Zeer negatief
☐ Weet ik niet

31. Hoe hebt u, als mantelzorgverlener, het gebruik van vervangende zorg *buitenshuis* ervaren?

- ☐ Zeer positief
☐ Positief
☐ Neutraal
☐ Negatief
☐ Zeer negatief
☐ Weet ik niet

32. Kunt u uw antwoord toelichten?

Na vraag 32 door naar vraag 34

Datum

8 februari 2024

Ons kenmerk

Mantelzorgmonitor 2023

33. Om welke reden hebt u de afgelopen jaren geen gebruik gemaakt van vervangende zorg?

- ☐ Geen behoefte aan/ niet nodig
- ☐ Degene die ik verzorg, wil dit niet
- ☐ Ik kan geen vorm vinden die past in onze situatie
- ☐ Ik heb onvoldoende vertrouwen in de (vervangende) zorg
- ☐ Teveel gedoe om dit te regelen
- ☐ Anders, namelijk

34. Welke vorm van vervangende zorg zou u helpen om de zorg langer vol te houden (ongeacht of deze vorm nu wordt aangeboden en wat er aan regelwerk en kosten nodig is)?

35. Hebt u zich wel eens verdiept in de mogelijkheden van dagbesteding (als vervangende zorg)?

- ☐ Ja, daar hebben we ook gebruik van gemaakt > ga naar vraag 377
- ☐ Ja, maar daar hebben we (nog) geen gebruik van gemaakt > ga naar vraag 36
- ☐ Nee > ga naar vraag 36

36. Om welke reden heeft uw naaste/ de persoon aan wie u mantelzorg verleent, geen gebruik gemaakt van dagbesteding?

- ☐ Geen behoefte / niet nodig
- ☐ Degene aan wie ik mantelzorg verleen, wil dit (nog) niet
- ☐ De aangeboden dagbesteding sluit inhoudelijk niet aan op onze behoefte
- ☐ Degene aan wie ik mantelzorg verleen, kan dit (nog) niet
- ☐ Anders, namelijk

Mantelzorg en werk

37. Doet u zelf betaald werk?

- ☐ Ja
- ☐ Nee > ga naar vraag 41

38. Voor hoeveel uur per week doet u betaald werk?

39. Weet uw werkgever/ leidinggevende dat u mantelzorger bent?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet niet of mijn werkgever/ leidinggevende dat weet
- ☐ Ik ben eigen baas/ zpp-er > ga naar vraag 41
- ☐ Ik heb verschillende werkgevers

40. Is uw werkgever/ leidinggevende bereid mee te denken over oplossingen hoe u uw werk en uw rol als mantelzorger zo goed mogelijk kunt combineren?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet
- ☐ Niet van toepassing, ik kan mijn werk en het mantelzorgen goed combineren
- ☐ Anders, namelijk...

Datum

8 februari 2024

Ons kenmerk

Mantelzorgmonitor 2023

41. Speelt het verlenen van mantelzorg mee bij de afweging van het aantal uren dat u betaald werk doet, of bij het feit dat u geen betaald werk doet?

- ☐ Ja
- ☐ Nee > ga naar vraag 43

42. Welke afwegingen zijn hierbij van toepassing in uw situatie? (meer antwoorden mogelijk)

- ☐ Het gebruik van (vervroegd) pensioen
- ☐ Het werk is niet (meer) te combineren met de mantelzorgtaak
- ☐ De zorgvrager vond het prettig dat ik als mantelzorger meer thuis ben
- ☐ Anders, namelijk...

Algemeen

43. Hoe zou u over het algemeen uw eigen gezondheid omschrijven?

- ☐ Zeer goed
- ☐ Goed
- ☐ Redelijk
- ☐ Matig
- ☐ Slecht

44. Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw
- ☐ Anders

45. Wat is uw leeftijd?

46. Wat is de samenstelling van uw huishouden?

- ☐ Ik woon alleen
- ☐ (Echt)paar, zonder thuiswonend(e) kind(eren)
- ☐ (Echt)paar, met thuiswonend(e) kind(eren)
- ☐ Eén ouder, met (thuiswonende) kinderen
- ☐ Inwonend bij ouders(s), verzorgende(n), broer(s) of zus(sen) of andere familie
- ☐ Een andere samenstelling, namelijk..

47. Op welke manier zou u het liefst ondersteund willen worden in uw rol als mantelzorger?

48. Hebt u tot slot nog tips of opmerkingen?

Datum
Ons kenmerk

8 februari 2024
Mantelzorgmonitor 2023

Bijlage II Kenmerken mantelzorgers

Kenmerk mantelzorger	N=892
Bent u een man of een vrouw?	
Man	44%
Vrouw	55%
Anders	1%
Wat is de samenstelling van uw huishouden?	
Ik woon alleen	22%
(Echt)paar, zonder thuiswonend(e) kind(eren)	50%
(Echt)paar, met thuiswonend(e) kind(eren)	22%
Eén ouder, met (thuiswonende) kinderen	4%
Inwonend bij ouders(s), verzorgende(n), broer(s) of zus(sen) of andere familie	0%
Anders	2%
Wat is uw leeftijd?	
34 jaar of jonger	2%
35 - 49 jaar	16%
50 tot 64 jaar	40%
65 tot 79 jaar	38%
80 jaar of ouder	4%
Hoe zou u over het algemeen uw eigen gezondheid noemen?	
Zeer goed	14%
Goed	48%
Redelijk	26%
Matig	9%
Slecht	3%
Doet u betaald werk?	
Ja	55%
11 uur of minder	3%
12 - 20 uur per week	3%
21 - 34 uur per week	24%
35 uur of meer	25%
Nee	45%
Bent u in de afgelopen 5 jaar mantelzorger geweest?	
Momenteel mantelzorger	66%
Mantelzorger geweest	34%

Datum
Ons kenmerk

8 februari 2024
Mantelzorgmonitor 2023

Bijlage III Kenmerken mantelzorg & hulpbehoevende

Kenmerk verleende mantelzorg & hulpbehoevende		N=892
Aan hoeveel personen verleent u mantelzorg?		
1 persoon		73%
2 personen		22%
meer dan 2 personen		5%
Hoe lang verleent/verleende u mantelzorg?		
3 maanden of korter		5%
4 maanden tot 1 jaar		12%
1 tot 2 jaar		13%
2 tot 3 jaar		12%
3 jaar of langer		59%
Hoeveel uur per week gemiddeld verleent u mantelzorg?		
8 uur of minder		61%
9 - 19 uur		21%
20 uur of meer		18%
Aan wie verleent u mantelzorg?*		
Kind		12%
Partner		25%
Ouder/grootouder		47%
Overige familie (broer, zus, schoonouder e.d.)		14%
Buurman/buurvrouw		7%
Vriend/vriendin		7%
Andere hulpbehoevende		4%
Wat voor ziekte, beperking of problematiek heeft de persoon / hebben de personen aan wie u mantelzorg verleent?*		
Een lichamelijke beperking		36%
Een zintuiglijke beperking		9%
Een (licht) verstandelijke beperking		7%
Een psychiatrische aandoening / chronisch-psychisch probleem		15%
Een chronische ziekte		42%
Niet aangeboren hersenletsel		7%
Ouderdom		49%
Anders		11%

Datum

8 februari 2024

Ons kenmerk

Mantelzorgmonitor 2023

Kenmerk verleende mantelzorg & hulpbehoevende		N=892
Wat voor ziekte, beperking of problematiek heeft de persoon aan wie u <i>de meeste uren</i> mantelzorg verleent?*		
Een lichamelijke beperking		26%
Een zintuiglijke beperking		7%
Een (licht) verstandelijke beperking		7%
Een psychiatrische aandoening / chronisch-psychisch probleem		20%
Een chronische ziekte		38%
Niet aangeboren hersenletsel		6%
Ouderdom		37%
Anders		9%
Gemeente waar hulpbehoevende(n) woont/wonen*		
Zwolle		78%
Andere gemeente		30%
Waaruit bestaat de mantelzorg die u verleent?*		
Huishoudelijke hulp		59%
Klussen in- en rondom huis		39%
Persoonlijke verzorging		23%
Aanwezig zijn bij gesprekken met zorg		71%
Vervoer en/of begeleiding bij activiteiten/bezoeken buitenshuis		63%
Emotionele ondersteuning		75%
Dingen regelen		67%
Anders		6%
Wordt u bij het uitvoeren van uw mantelzorgtaken door andere personen ondersteund?*		
Partner		34%
Broers of zussen		30%
Thuiswonende kinderen		5%
Uitwonende kinderen		10%
Andere familieleden		10%
Buren/vrienden/kennissen		10%
Professionals		24%
Vrijwilliger		2%
Niemand		24%
Anders		3%

*percentages tellen niet op tot 100% omdat men meerdere antwoorden kon aankruisen

Datum
Ons kenmerk

8 februari 2024
Mantelzorgmonitor 2023

Bijlage IV Kwetsbare groepen

Belasting	Mantelzorgt 20 uur per week of meer (n=164)	Heeft matige of slechte gezondheid (n=110)	Zorgvrager heeft psychische aandoening (n=134)	Werkt 21 uur of meer per week (n=436)	Heeft 2 of meer voorgenoemde kenmerken (n=176)
Mate belast					
Niet of nauwelijks	9%	11%	13%	21%	8%
Enigszins	35%	35%	35%	48%	31%
Tamelijk zwaar	27%	25%	27%	20%	31%
Zwaar	16%	13%	13%	8%	17%
Zeer zwaar	8%	9%	7%	3%	9%
Overbelast	5%	7%	4%	0%	4%
Behoefte aan tijdelijk vervangende zorg?					
Ja	27%	23%	24%	17%	11%
Nee	73%	77%	76%	83%	89%
Invloed op het leven (voornamelijk eens)					
Beperkt in mijn doen en laten	66%	50%	55%	39%	34%
Te weinig tijd voor mezelf	59%	45%	45%	35%	25%
Goed te combineren met gezin/familie	49%	50%	63%	69%	70%
Goed te combineren met werk	23%	16%	36%	65%	43%
In gedachten teveel bezig met mantelzorg	60%	59%	60%	44%	39%
Zorg komt teveel op mijn schouders neer	49%	49%	51%	34%	28%